SZKOŁA

na

Gitarę Hiszpańską

6cio strunową

przez

FERDYNANDA CARULLI

Nowa edycya poprawiona i pomnożona

PRZEZ

J. N. BOBROWICZA.

Nakład i własność wydawców.

WARSZAWA
GEBETHNER i WOLFF

KRAKÓW
G. GEBETHNER i S-ka.

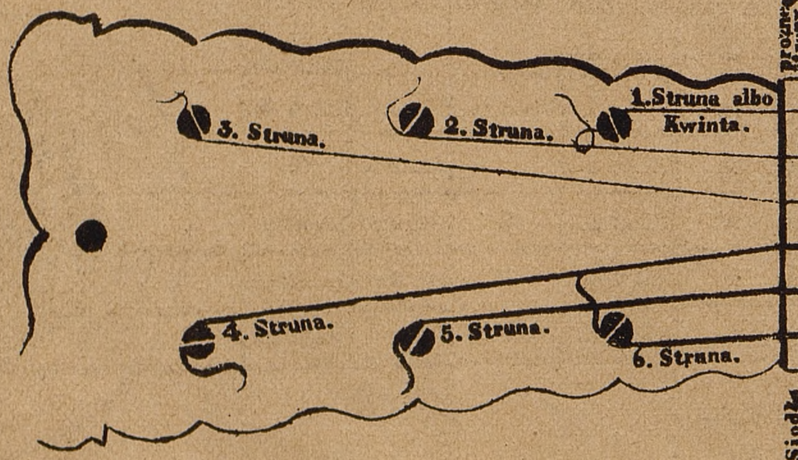
Dostawcy Warszawskiego Konserwatorjum
oraz dostawcy i komisjonerzy Warszawskiego Towarzystwa Muzycznego.

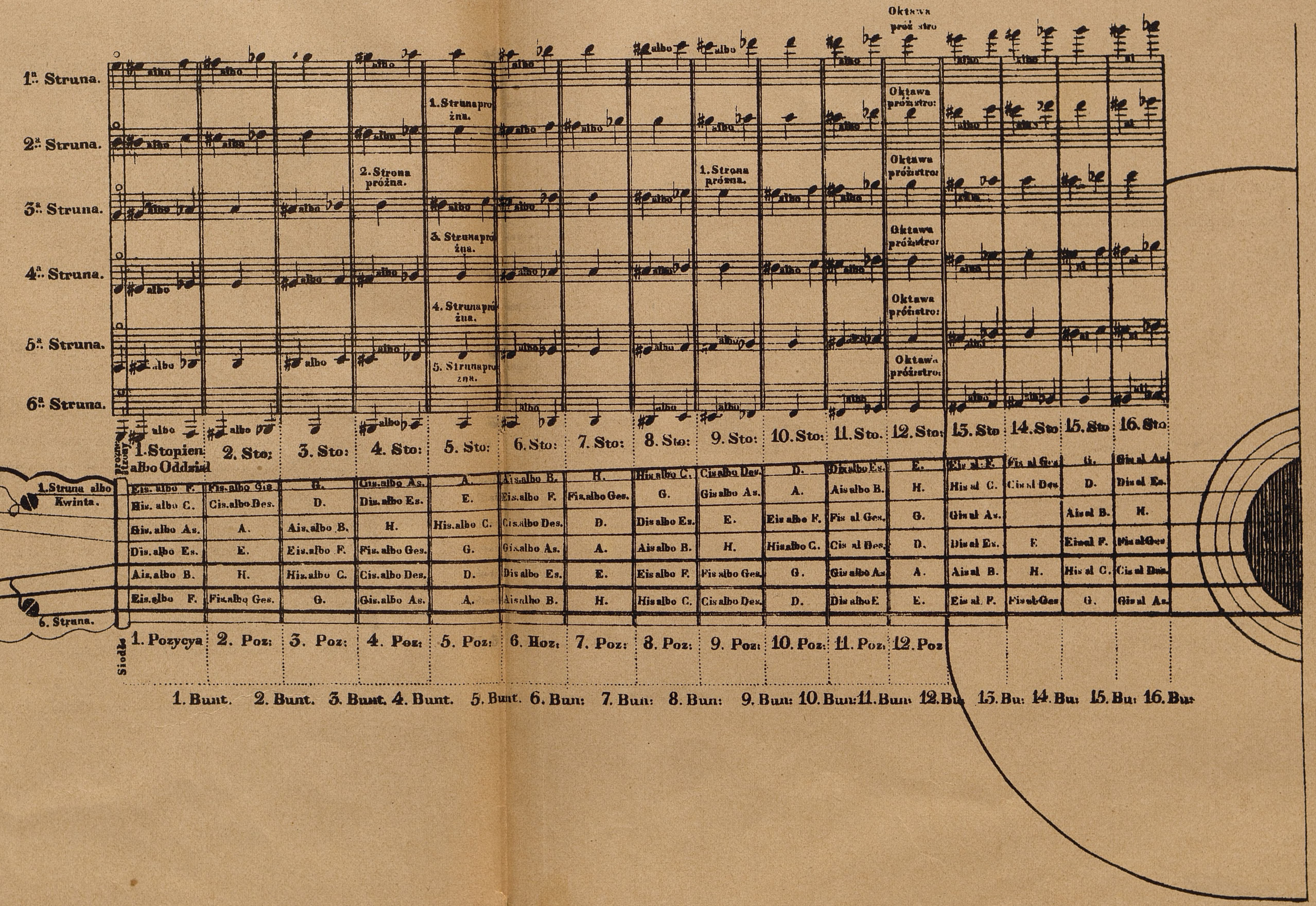
FILJE: LUBLIN – ŁÓDŹ – POZNAŃ

Ogólna Tabella

Gryffbretu Gitary o sześciu strunach

Wystawienie wszystkich nót ktore sie na każdej strunie znajduja.

Przedmowa.

Autor tego dzieła znalazł we wszystkich jemu dotąd znanych szkołach na ten instrument wiele dobrych i pożytecznych rzeczy, ale nieznalazł dobrze wyłożonej sztuki ciągnienia, wiązania, odrywania, tonów jakoteż naznaczenia stosownej pozycyi w grze. Przedsięwziął zatem zająć się wypracowaniem tego dzieła, w którem wielce mu pomocnem było dwudziestoczteroletnie ćwiczenie się na tym instrumencie, doskonałość i biegłość przez to nabyta, która mu nietylko w swojej Ojczyźnie ale wcałej Europie wielką sławę zjednała.

W tej szkole znajdują się nietylko wszelkie Reguły i objaśnienia stosujące się do gry na tym instrumencie, krótko, zwięźle i jasno wyłożone, ale zarazem ćwiczeniami i przykładami stósownemi wsparte. Spodziewam się zatem że ta szkoła, nietylko chcącym się nauczyć ale i Nauczycielom samym przy udzielaniu lekcyi przydatną będzie.

Dzieło to jest na dwie części podzielone. Wpierwszej jest mowa: 1.) O sposobie trzymania instrumentu: 2.) O sposobie strojenia onegoż: 3.) O gammach i akkordach: 4.) O przyciskaniu stron jednym palcem wpoprzek (*barré*) 5.) Rozmaite ćwiczenia: 6.) O łamanych akkordach: 7.) Dwanaście lekcyi stopniowych, od łatwych do coraz trudniejszych. W drugiej zaś części: 1.) O odbijaniu czyli odrywaniu tonów 2.) O wiązanych lub ciągniętych nótach: 3.) O forszlagach i upiększeniach: 4.) O krótkim i długim trillerze: 5.) O pozycyach czyli applikaturach 6.) Gammy i ćwiczenia we wszystkich pozycyach: 7.) Gammy w tercyach, sextach oktawach i decymach: 8.) O układaniu palców w akkordach jakiej bądź pozycyi: 9.) O flażeoletowych tonach: 10.) O sztuce grania dwóch głosów razem.

Wprowadzenie.

Przy uczeniu się gry na jakimkolwiek instrumencie przedewszystkiem potrzeba się tak znim w ogólności jako też z jego częściami składowemi poznać. Krótki opis gitary, nazwisk i wyrażeń przy tym instrumencie używanych tem bardziej jest potrzebny, gdyż dla nieznającego tych wyrażów, byłaby ta szkoła w niektórych miejscach niezrozumialną. Trzeba przy tym opisie mieć gitarę w ręku.

Dwie główne części z których się ten instrument składa są: Korpus i przy nim znajdująca się Szyja. Przy korpusie uważa się: *A.* gorna powierzchnia czyli deka. Wniej wykrojona jest dziura dla lepszego rozchodzenia się głosu; w dawniejszych czasach ozdabiano te wykrojenie rozetami lecz zupełnie otwarta jest dla instrumentu korzystniejsza: *B.* dolna powierzchnia dno zwana: *C.* skrzywiona boczna sciana łącząca dwie pierwsze powierzchnie z sobą zwana łubka: *D.* Na dece przy klejony jest podstawek do ktorego zapomoca małych drewnianych sztyftów przytwierdzone są końce strun.

Druga

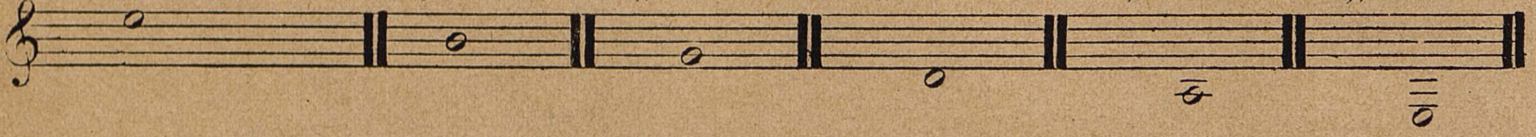
Druga główna część to jest *Szyja* jest to ten długi i płaski kawał drewna który przymocowany jest do korpusu, a u góry kończy się miejscem gdzie kołki są umieszczone. U góry szyi leżą struny na poprzecznem drewienku nazwanem *Siodło;* tak przymocowane struny brzmią tylko między dwoma stałemi punktami to jest między siodłem a podstawkiem. Szyja leży pod czas granià w lewej ręce która się dowolnie do góry i na dół posuwa, gdy tymczasem palce struny przyciskają. Przednia płaszczyzna szyj na której się tony przyciskają zowie sie *Griffbrtem.* Cała długość brzmiącej struny od siodła do podstawka, dzieli się na dwie równe części, i przycisnąwszy palcem ten punkt podziału, otrzymamy przez skrócenie struny o połowę, oktawę jej właściwego tonu. Od właściwego tonu struny do wspomnionej oktawy, są tony między niemi leżące dla pewnego i czystego przyciskania, wypukłymi poprzecznemi pręcikami oznaczone które się *buntami* albo *Oddziałami* nazywają. Jest powinnością każdego Fabrykanta tego rodzaju instrumentów tę podziałkę jak najdokładniej urządzić, bez której niepodobna jest czysto grać na gitarze. Każde półtonu ma swój osobny bunt który *oddziałem* albo *stopniem* zowiemy; rachują się zaś od dołu (od siodła) począwszy, i naznaczają się przez pierwszy, drugi, trzeci, itd: stopień zgodnie z palcami które się na nie stawiać maią. Dla otrzymania czystego i pewnego tonu trzeba żeby palce lewej ręki mocno struny do buntów przyciskały, brzuszkami zas palców prawej ręki uderzają się struny poniżej wydrążenia w dece się znajdującego. Na zwyczajnej gitarze naciągniętych jest sześć strun z których trzy pierwsze są baranie trzy drugie jedwabne drutem okręcone.

CZĘŚĆ PIERWSZA

Zwyczajna Gitara ma sześć strun, które po kolei z góry na dół (podług tonów które wyda ją) tak się nazywają: pierwsza struna albo kwinta E, druga struna H, trzecia G, czwarta D piąta A, szósta E,

PRZYKŁAD.

1., Struna albo Kwinta. 2., Struna. 3., Struna. 4., Struna. 5., Struna. 6., Struna.

I. O sposobie trzymania gitary i o położeniu rąk.

Przy graniu na gitarze trzeba ani bardzo nizko ani bardzo wysoko siedzieć, instrument zas niepowinien ani nad piersi wystawać ani zsuwać się na kolana.

Dolna część korpusu kładzie się na trochę rozsunięte uda szyja zaś powinna tym sposobem bydź do góry skierowana, żeby instument ukośne, jednakże bardziej pionowe miał położenie.

Lewa ręka do góry musi bydź podniesiona, przytem jednak łokieć na dół spuszczony. Szyja gitary musi spoczywać miedzy pierwszemi zgięciami wielkiego palca i skaziciela, jednakże tak.

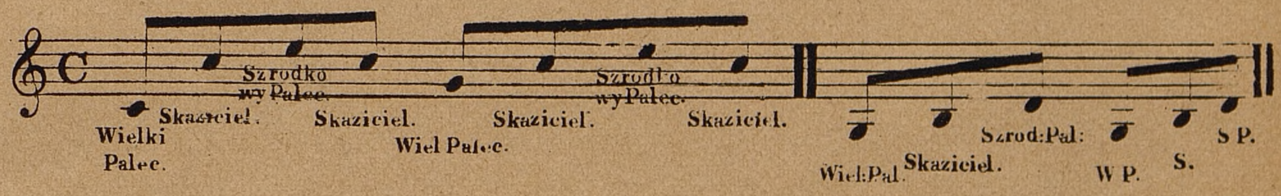
żeby to nie przeszkadzało poruszeniom temi dwoma palcami odbywać się mającym. Wielki palec niema ztyłu szyi pewnego położenia tylko mniej lub więcej z za niej wystaje, stoso wnie do łatwiejszego lub trudniejszego położenia reszty palców.

Niektórzy nauczyciele zakazują używanie wielkiego palca na stronie przeciwnej innym pal com to jest na 6ᵗᵉʲ lub piątej strunie, lecz ponieważ muzyka tem jest przyjemniejszą, im wię cej w niej znajduie się harmonij, trzeba, jeżeli cztery palce nie wystarczają do wygrania me lodji z zupełnem towarzyszeniem bassu, użyć do pomocy wielkiego palca. Radzę więc wszystkim którzy gruntownie ten instrument posiadać sobie życzą, używać onego w graniu.

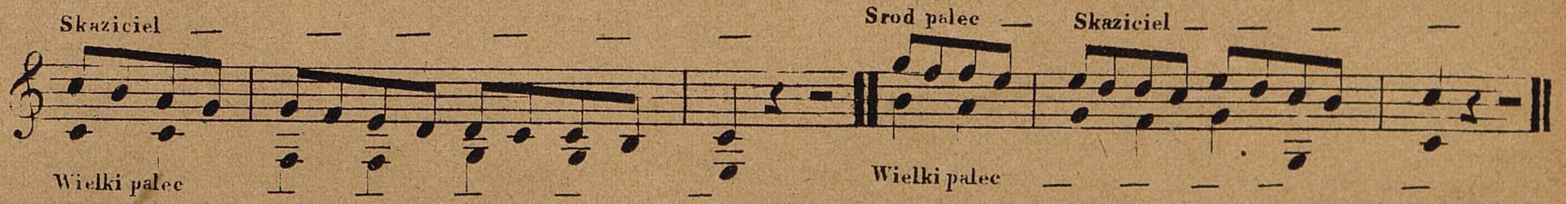
Prawe przedramie spoczywa na kącie, który łubka z deką stanowi, przytem zaś w równej linij z podstawkiem. Ręka spoczywa na wyprężonym małym palcu, który się w blizkości kwinty akurat w środku, między wydrążeniem na dece, a podstawkiem umieszcza. Jednako - woż to położenie ręki nie jest stałe; gdyż chcąc grać piano lub naśladować harfę posuwa się ręka bliżej wydrążenia a przy mocnem graniu spuszcza się bliżej podstawka.

O użyciu i położeniu palców przy graniu trudnych pafsażów znajduje się nauka w drugiej części. W początkach trzeba pamiętać że 6ª 5ª i 4ª struna, uderza się wielkim palcem pra wej ręki. 3ª i 2ª skazicielem a kwinta albo 1ª środkowym. Przy łamanych akkordach albo arpegiach potrzeba nieraz 3ª strunę wielkim palcem, częstokroć 4ª i 5ª srodkowym palcem uderzać.

PRZYKŁAD.

Jeżeli melodyja jaka rozciąga się aż do bafsu i najniższe tony jej towarzyszą, trzeba wtedy przy uderzaniu używać skaziciela aż do piątej struny, przeciwnie jeżeli bafs do góry idzie, wten czas mozna używać wielkiego palca nawet do uderzenia drugiej struny. Czwarty palec używa się tylko w Arpegiach w których nawet czasem i piąty jest potrzebny.

Trzeba przy uderzaniu struny na to zważac żeby wielki palec prawej ręki nie był bardziej od lalony od strun jak inne palce; i żeby ręka ani zbyt nizko ani zbyt wysoko leżała.

II. O strojeniu Gitary.

Piąta struna stroi się podług stalowego Kamertonu lub innego dobrze strojonego instrumen tu A: Postawiwszy palec na piątym oddziale tej samej struny otrzymamy D, podług tego stroi

się

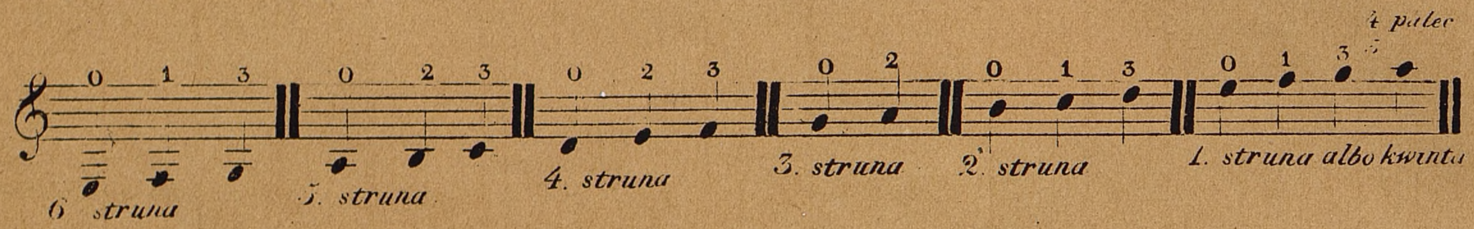
się czwarta struna. Postawiwszy znowu palec na piątą pozycyą czwartej struny otrzymamy G, podług tego stroimy trzecią strunę. Na tej trzeciej strunie przyciskamy w czwartej pozycyi a, o trzymamy H, strojąc podług tego strunę drugą. Wreszcie przycisnąwszy na drugiej strunie w piątej pozycyi otrzymamy E, podług którego to tonu stroimy kwintę, podług kwinty zaś stroi się szósta struna także E, lecz dwoma oktawami niżej.

III. Gamma w pierwszej pozycyi.

Pozycya jest to położenie lewej ręki względem griffbretu na którym rozmaite tony są buntami oznaczone. Pierwsza czyli dolna pozycya jest ta, w której ręka lewa jest najbliżej końców strun na siodle się opierających, a pierwszy palec na pierwszy oddział się stawia.

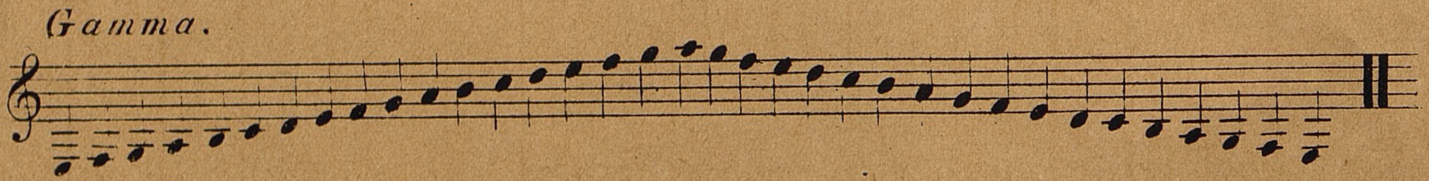
Numera oznaczają palce lewej ręki i zarazem oddziały, na griffbrecie gdzie się mają stawiać. Próżne struny oznaczają się 0, skaziciel 1. środkowy palec 2. Czwarty palec 3. a mały palec 4.

a.

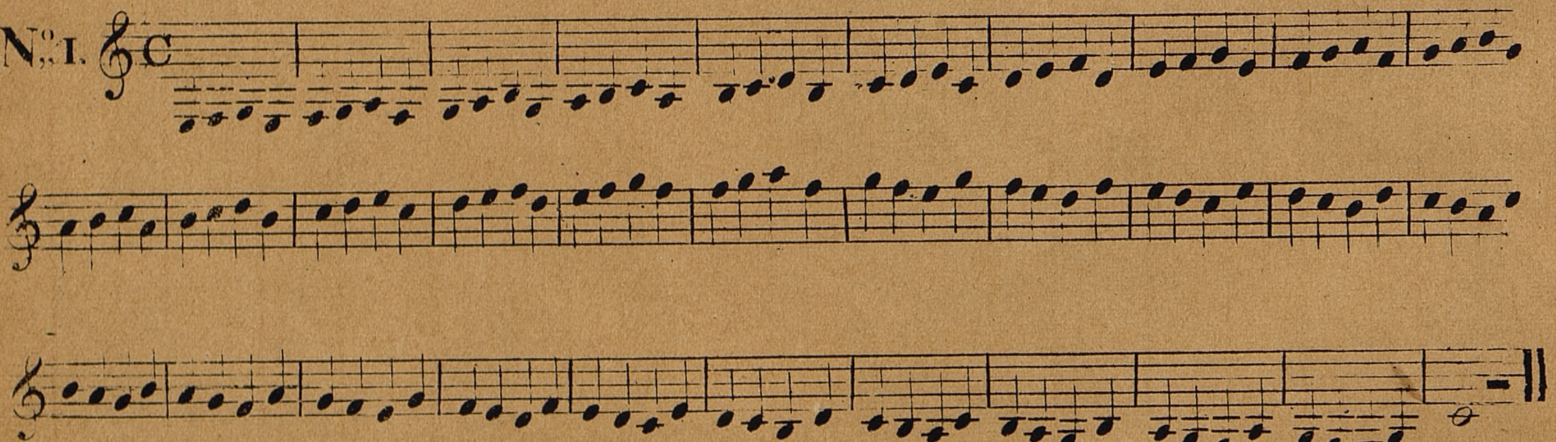

Cwiczenie dla nauczenia się nut w pierwszej pozycyi.

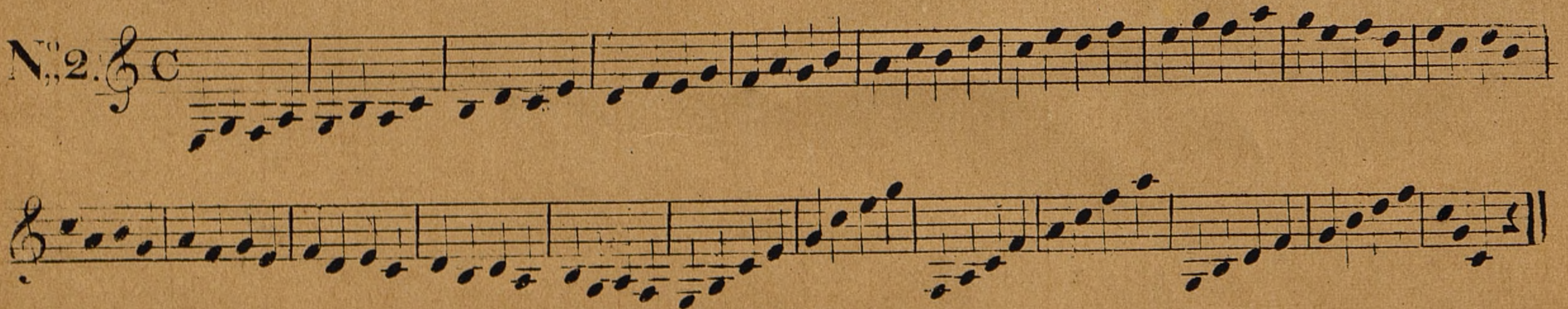
b.

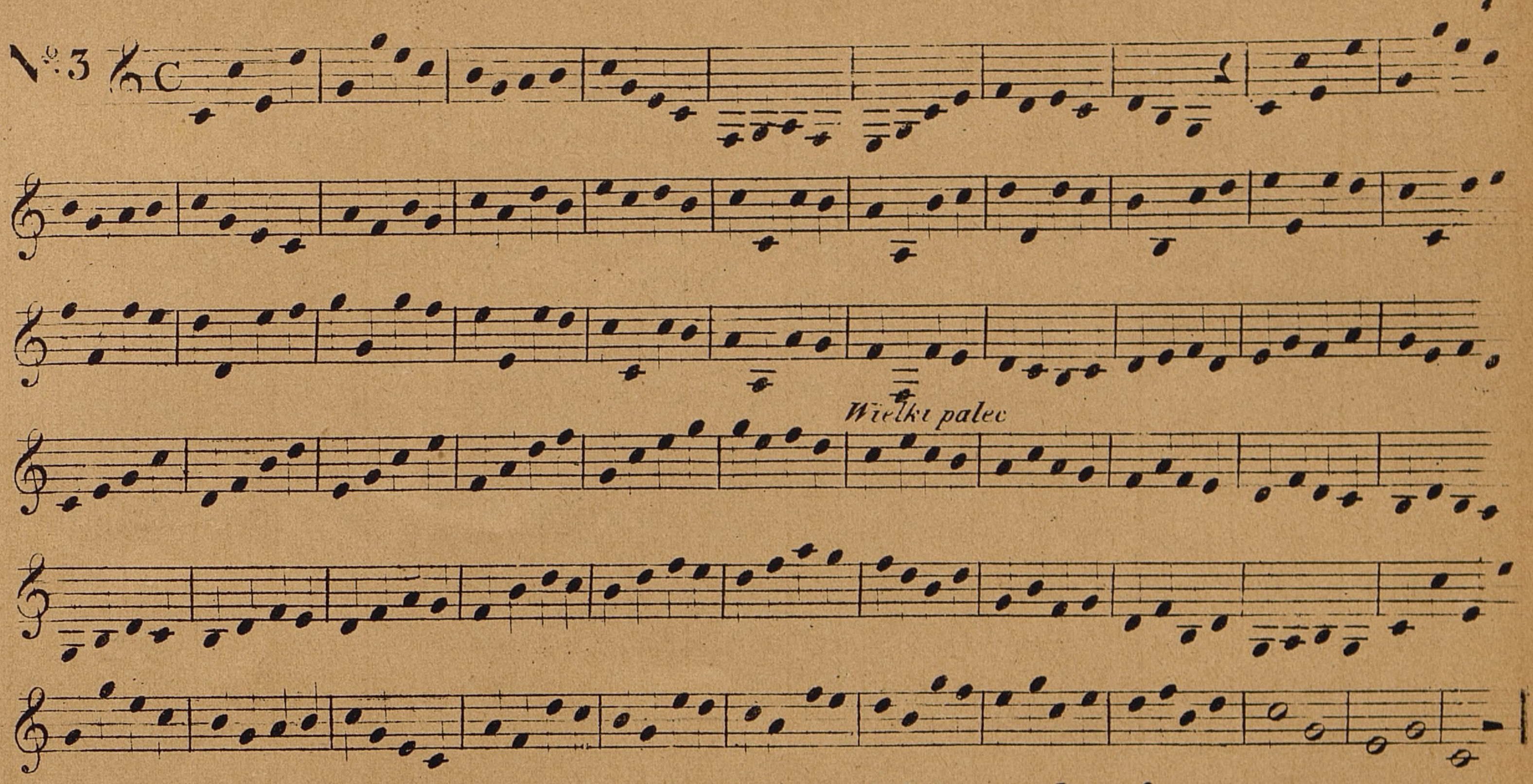

N.° 1.

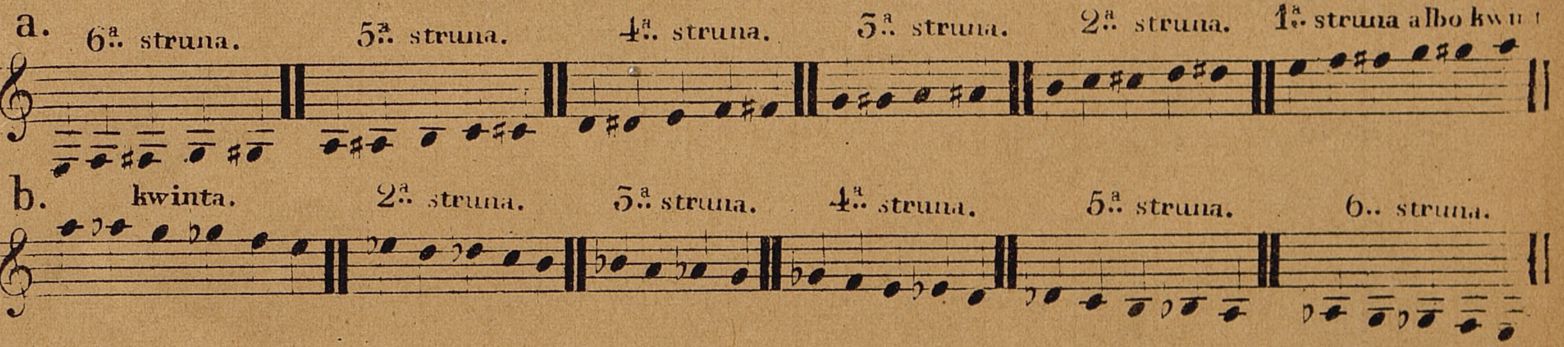

N.° 2.

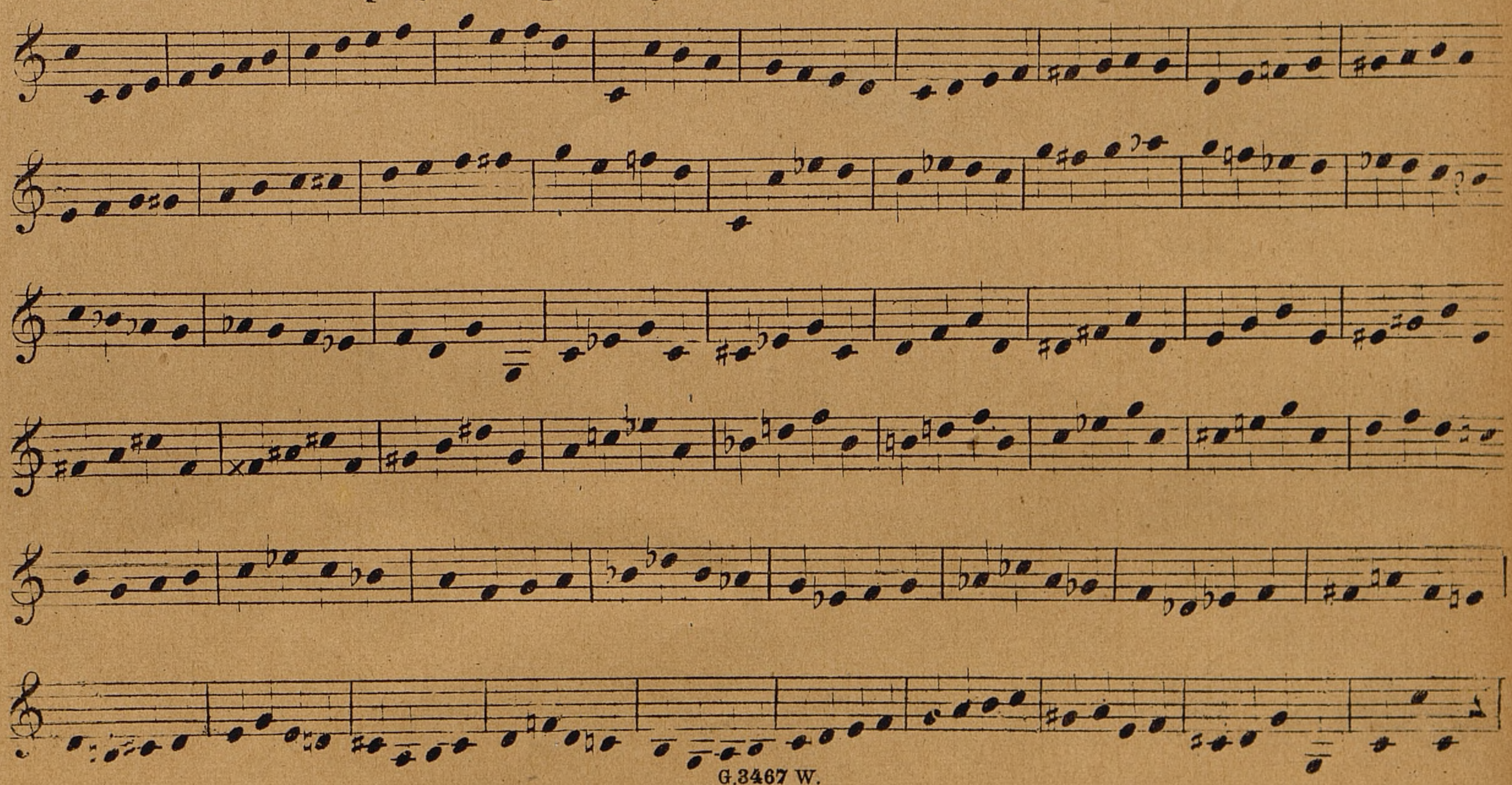

Gamma z krzyżykami i bemolami.

Cwiczenie dla prędkiego czytania nut z krzyżykami i bemolami.

IV. O przyciskaniu strun jednym palcem w poprzek (Barré.)

Barré nazywa się to przyciśnienie skazicielem które wpoprzek uskutecznione kilka strun w jednym buncie od razu przytwierdza. Barré może bydź małe albo wielkie. Nazywamy małem kiedy dwie albo trzy struny się przycisną, wielkiem, kiedy pięć lub sześć. Naznaczajmy to poprzeczne przyciskanie na przyszłość przez Bar.

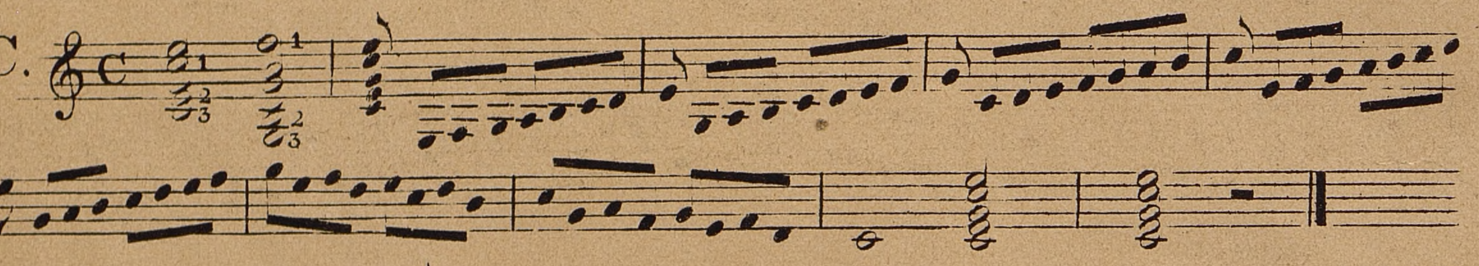
Przykład

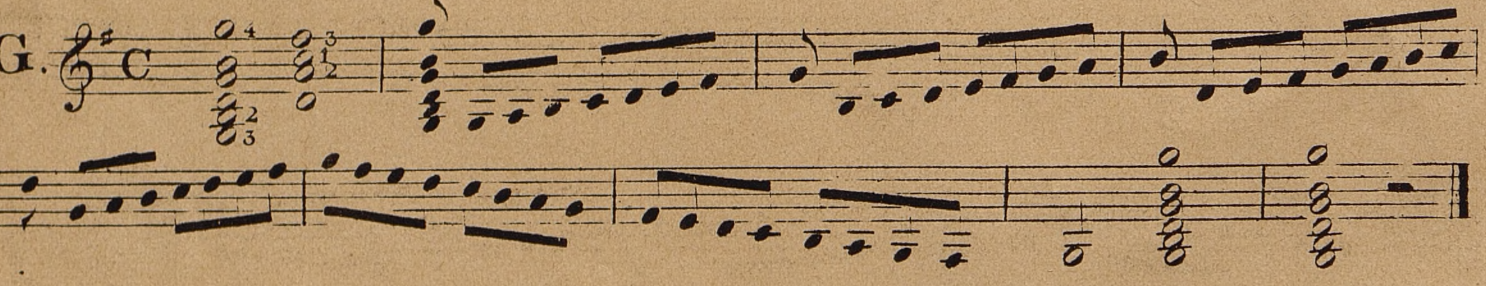
V. Akordy i gammy w pierwszych 2ch pozycyach w kilku najpotrzebniejszych tonach które jako przegrywki służyć mogą.

Uwaga. Liczby oznaczają palce lewej ręki.

z C.

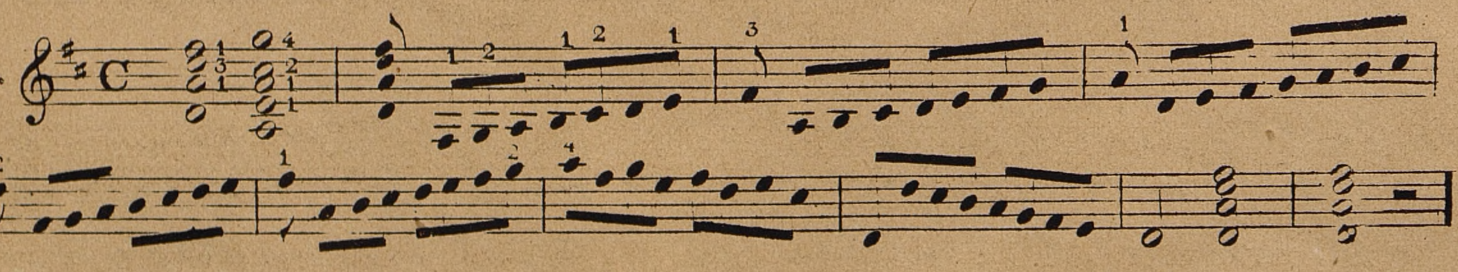

z G.

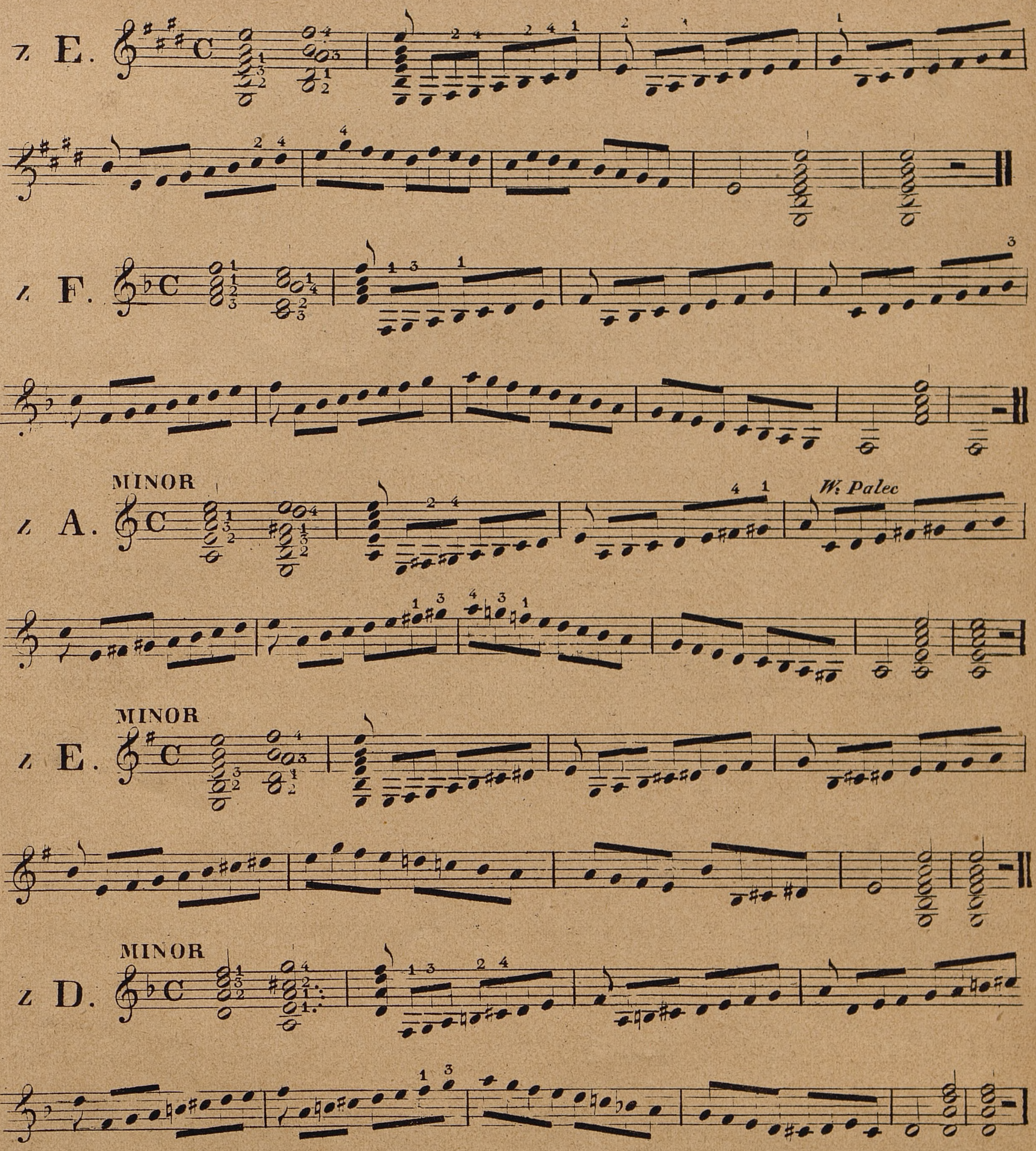
Przy następnej gammie z D. trzeba żeby ręka lewa dla ułatwienia applikatury w drugą pozycyą posuniętą została.

z D.

z A.

Każdy instrument ma swoje faworytalne tony. Na Gitarze można wprawdzie ze wszystkich tonów grać, lecz najwygodniejsze są. A. dur i A, mol. D, dur i D, mol. E, dur i E, mol. C dur G, dur i F, dur. Jnne jakoto H, B, Es, dur, G, C, F. mol, są trudne i niewydają się tak dobrze. Z tego powodu wymieniłem tutaj tylko te tony które są najłatwiejsze i zarazem dla początkującego najpotrzebniejsze.

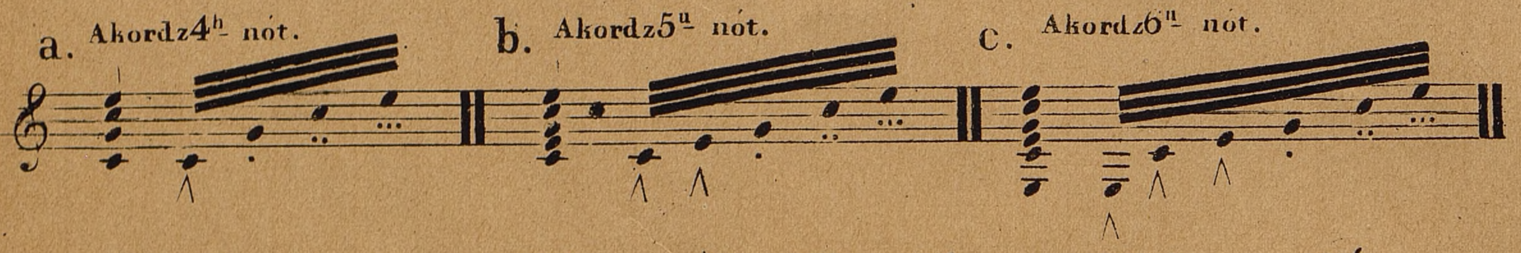
O uderzaniu Akordów ręką prawą.

Wiele osób uderza akorda samym wielkim palcem, posuwając nim po wszystkich strunach. To uderzanie jednak nie jest zgrabne i akord przez to staje się smutnym; trzeba akord z 4ech nót się składający także czterema palcami uderzać ale w ten sposób żeby wszystkie tony razem słychać było.

Składa się akord z pięciu nót to wielki palec posuwa się przez dwie dolne struny, a trzy górne uderzają się trzema drugiemi palcami. Jeżeli zaś akord z sześciu nút się składa wtedy trzy dolne uderza się wielkim palcem, a trzy górne jak zwykle.

Przykład.

Uwaga. Wielki palec prawej ręki oznacza się (Λ) Skaziciel punktem jednym (.) srodkowy palec dwoma punktami (..) czwarty czyli pierścionkowy trzema punktami (...)

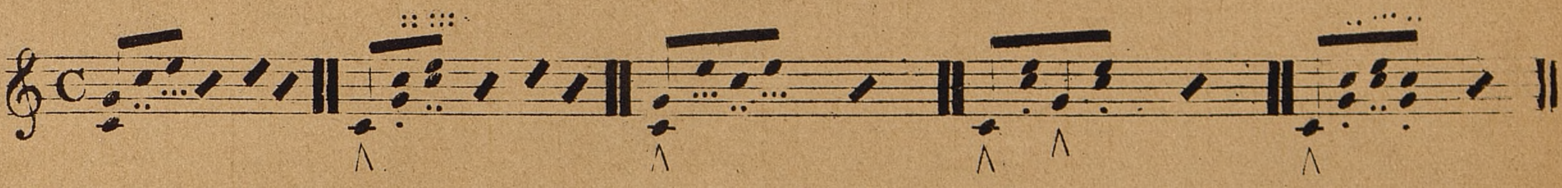

VI. O uderzaniu łamanych Akordów czyli Arpeggiów.

Łamane akorda czyli arpeggie mogą się z trzech, czterech, sześciu, ośmiu, dwunastu, lub szesnastu nót składać; do uderzenia ich zaś potrzebujemy albo trzy albo cztery palce. To uderzanie można w wieloraki sposób uskutecznić z których tylko najgłówniejsze dla krótkości tutaj wymienię.

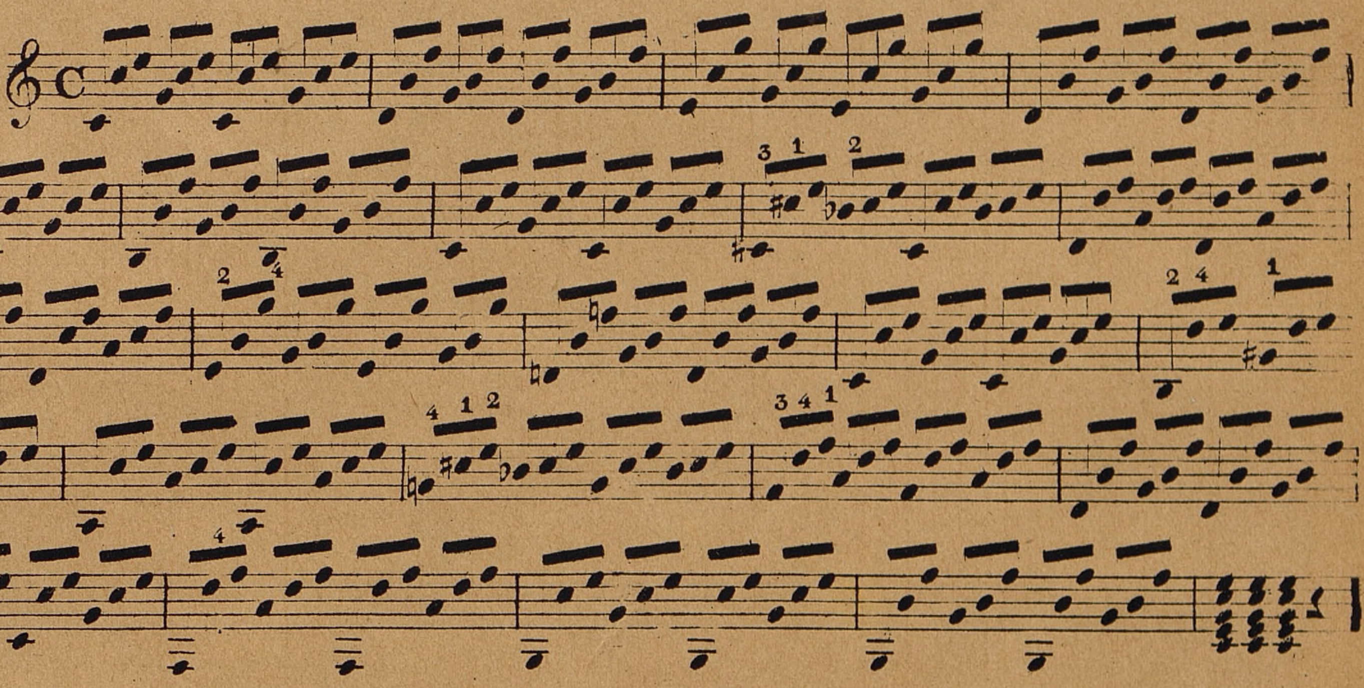

Arpeggio w dubeltowych tonach.

Umiejąc już doskonale pierwsze ćwiczenia trzeba się wprawiąc w granie łamanych akordów w… jawszy arpedżiów z dwunastu i szesnastu not się składających, potem następujące wyuczyć się.

Ćwiczenie.

VII. Postępujące ćwiczenia. W pierwszej pozycyi.

Uwaga. Wymieniam tu tyle ćwiczeń ile na stronnicy 8 i 9 gamm się znajduje, ażeby przy każdem z nich zacząć gammą do niego należącą, ktora jako przegrywka służyć może.

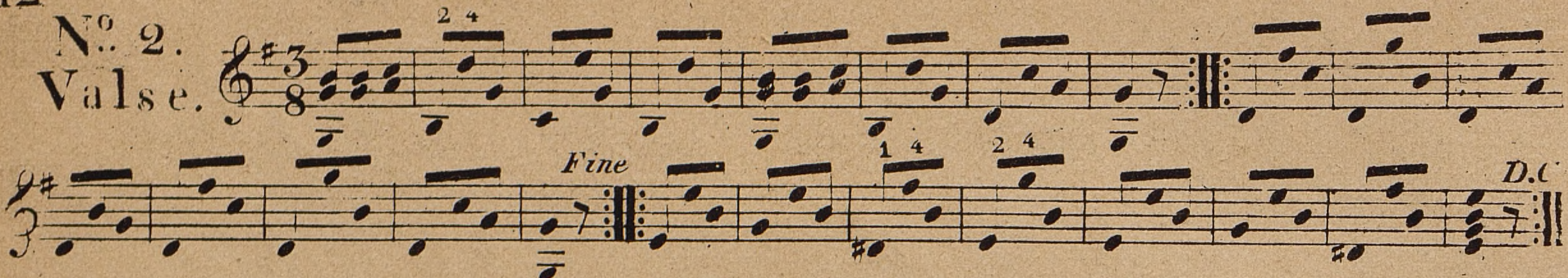
No. I.
Valse.

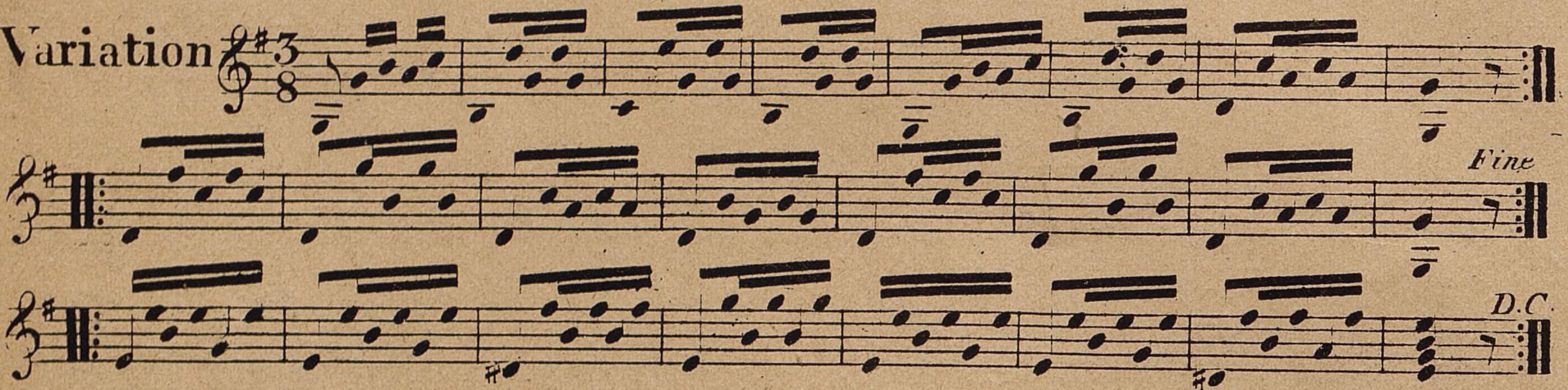
Variation

N°. 2.
Valse.

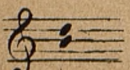

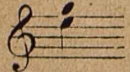
Variation

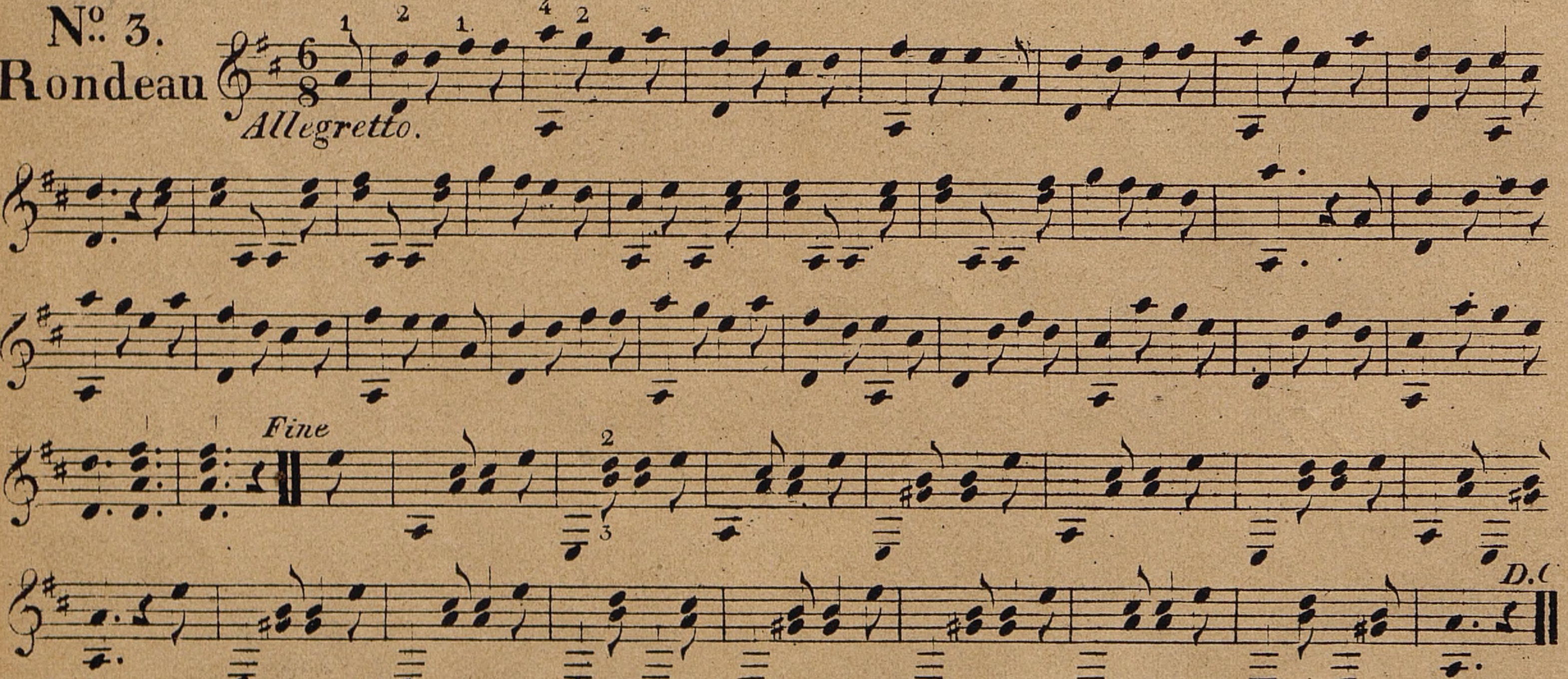
Jeżeli znajdziemy dwie nuty które na jednej i tej samej strunie leżą i razem uderzone bydź mają, wtedy przyciskamy wyższą na jej zwyczajnem miejscu niższą zas na następnej strunie.

Przykład.

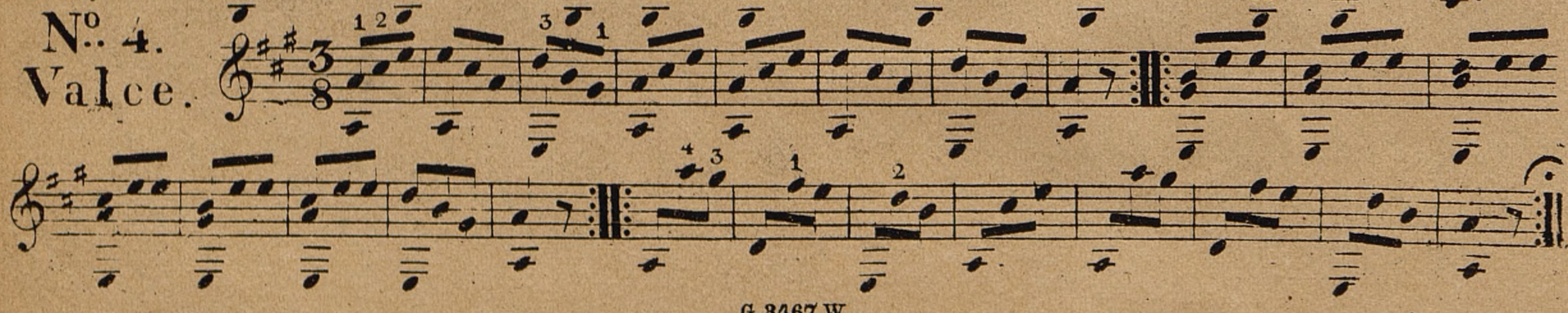
 D. i H. są na jednej strunie. Tutaj trzeba przycisnąć D. na drugiej strunie na zwykłem miejscu a H. na trzeciej strunie na czwartym buncie.

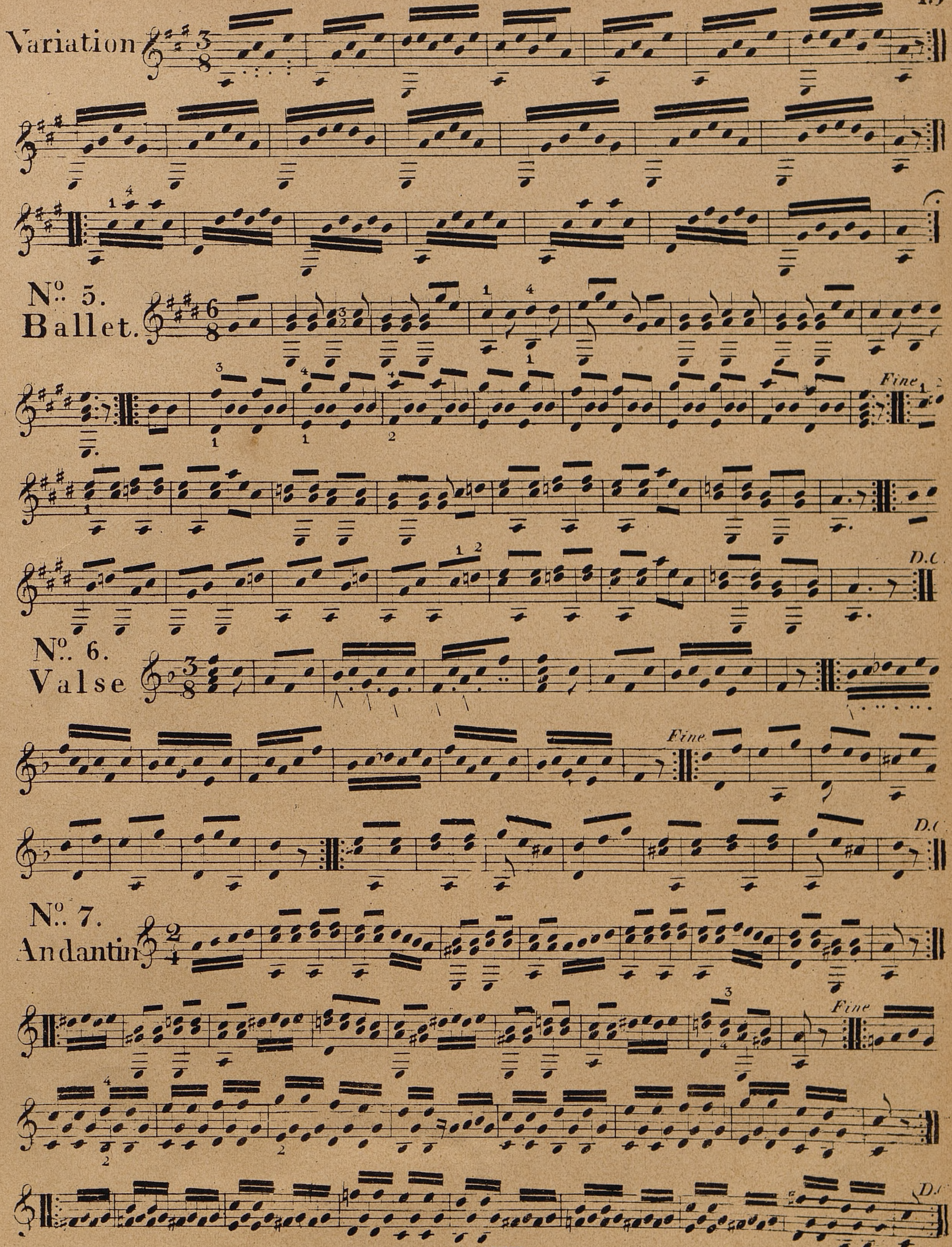
 G. i E. obadwa tony są na kwincie Przyciska się więc G. na zwykłem miejscu a E. na drugiej strunie w piątym buncie.

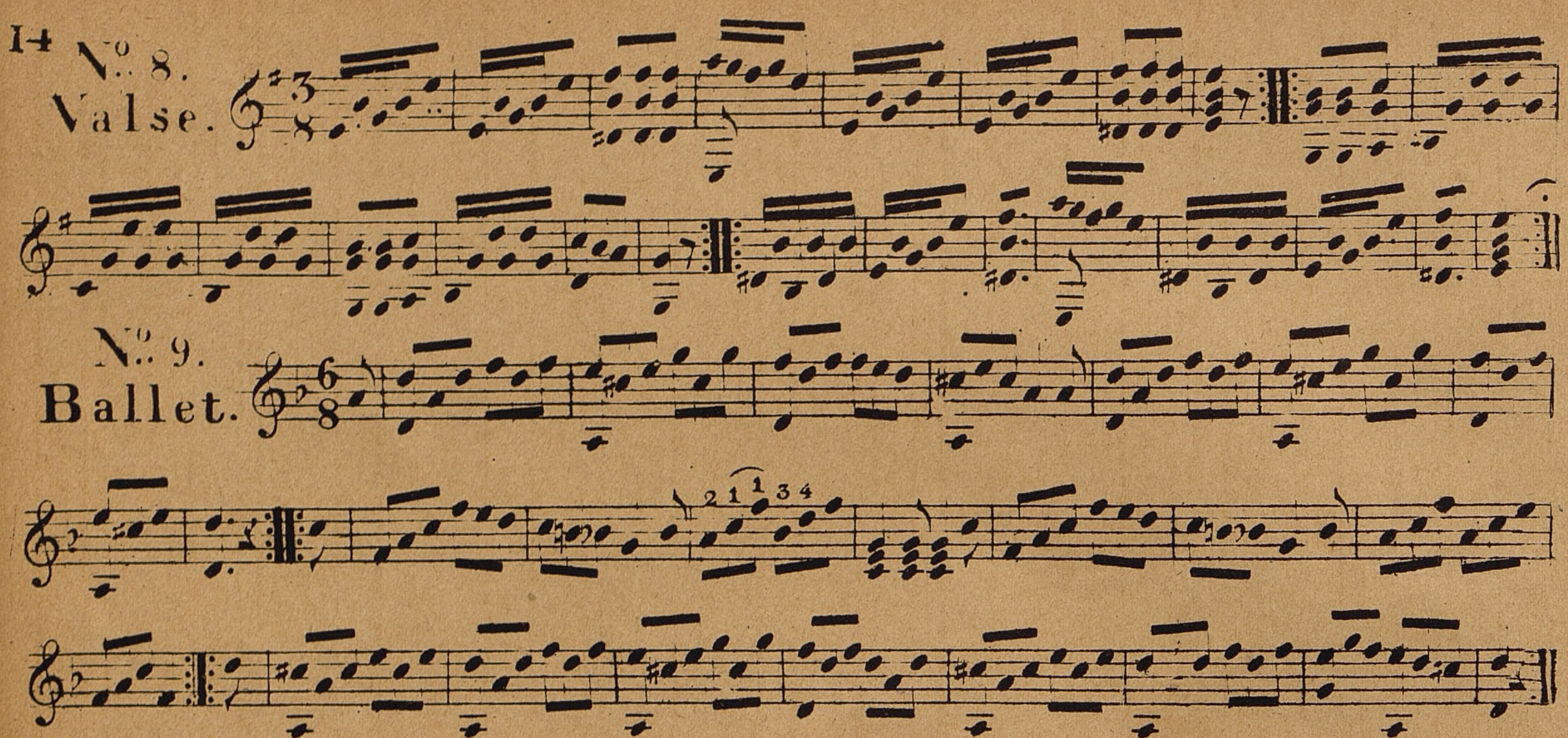
N°. 3.
Rondeau

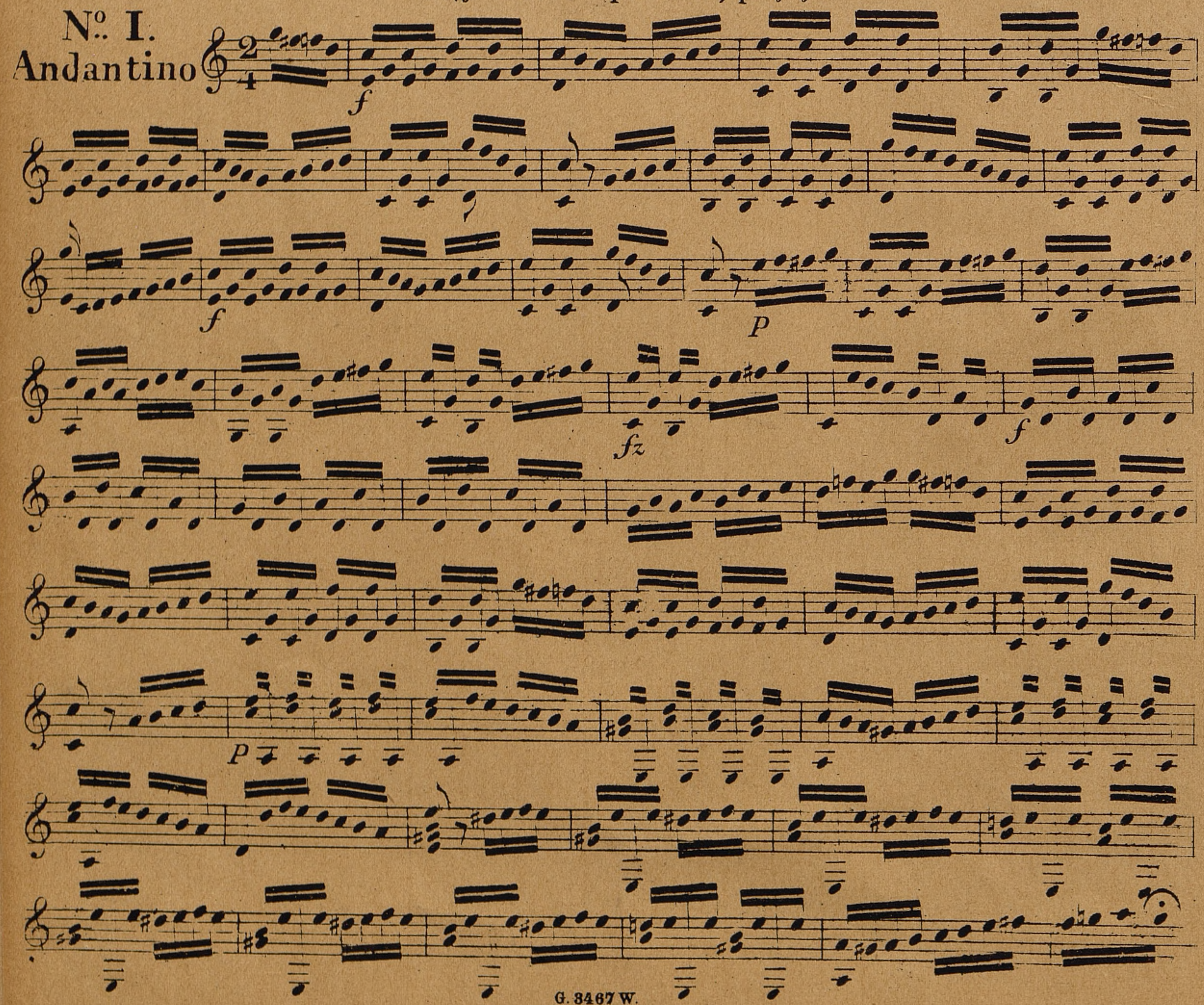
N°. 4.
Valce.

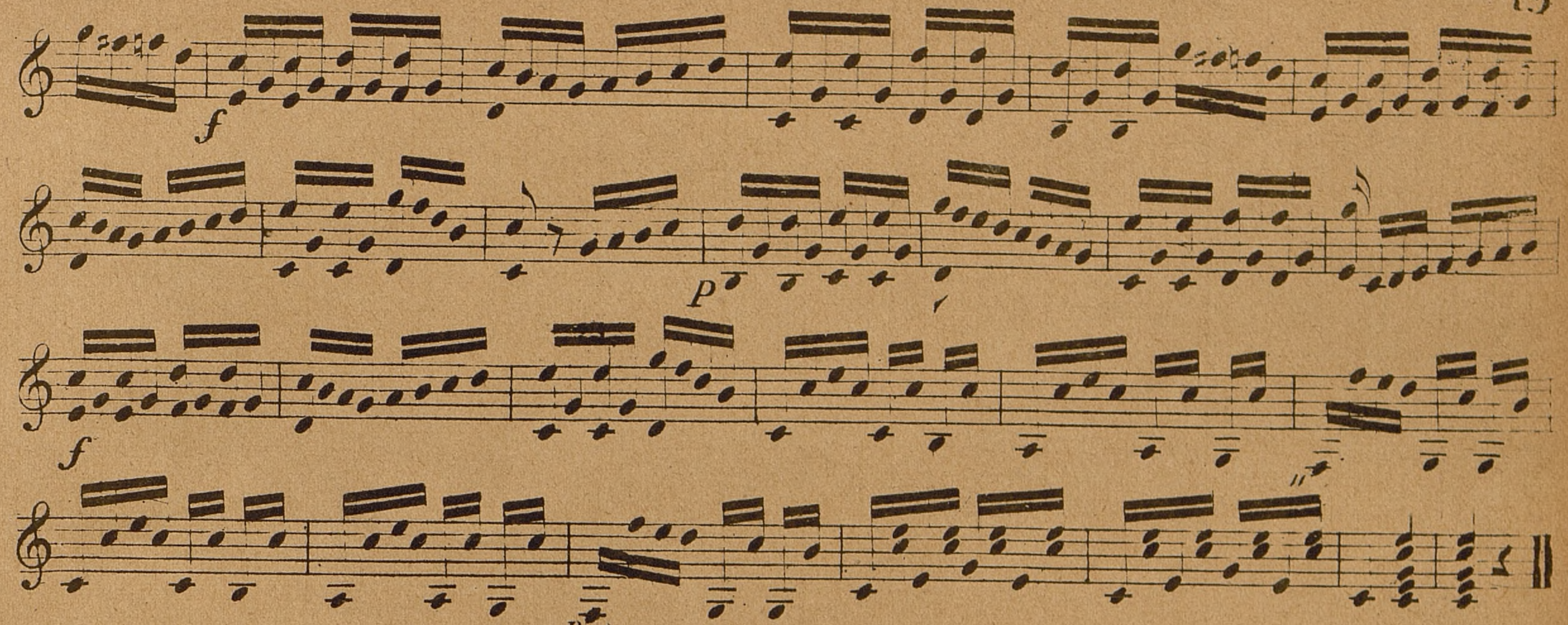

Variation
No. 5.
Ballet.
Fine
D.C.
No. 6.
Valse
Fine
D.C.
No. 7.
Andantin
Fine

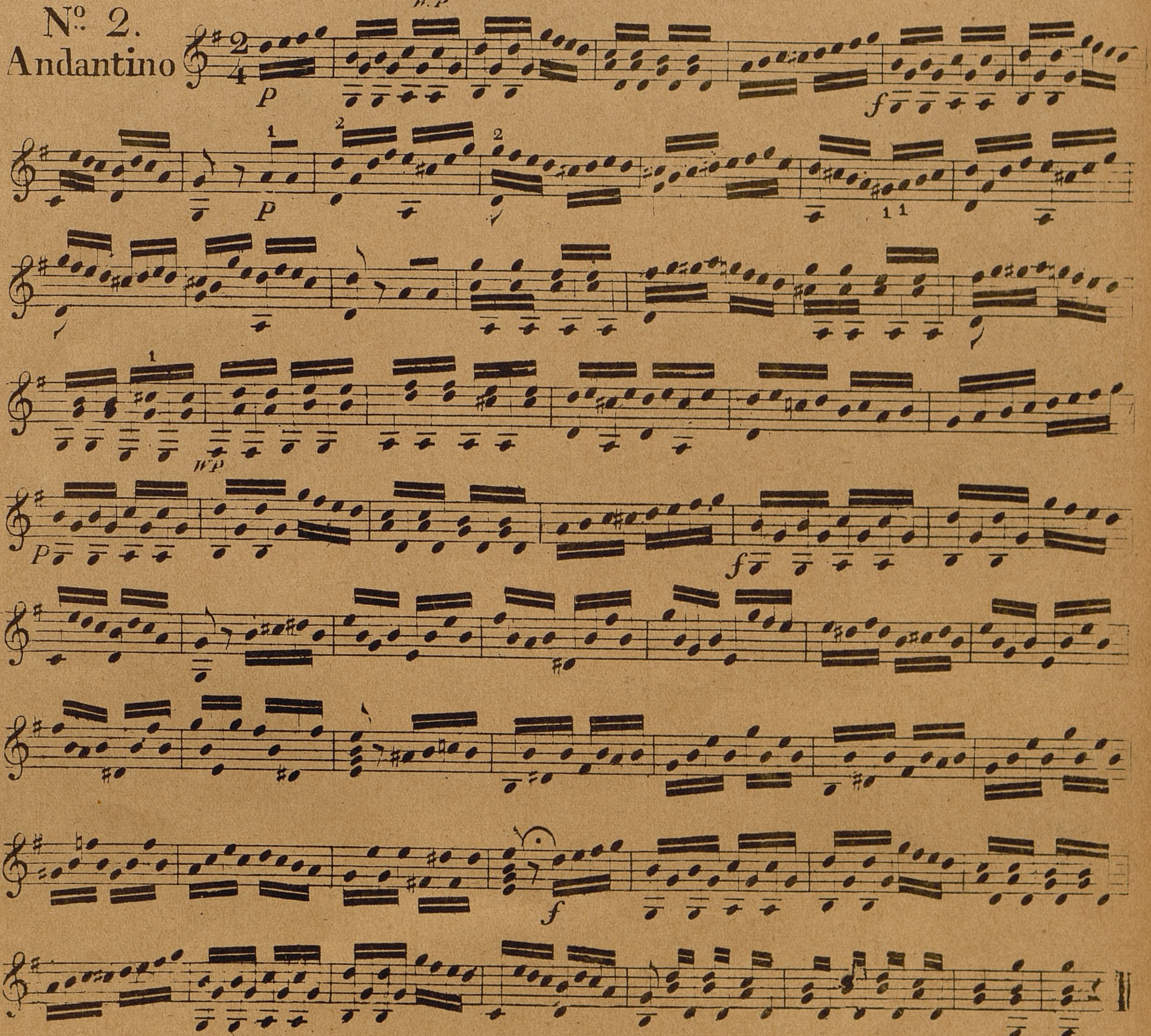

Trzy Ronda w pierwszej pozycyi.

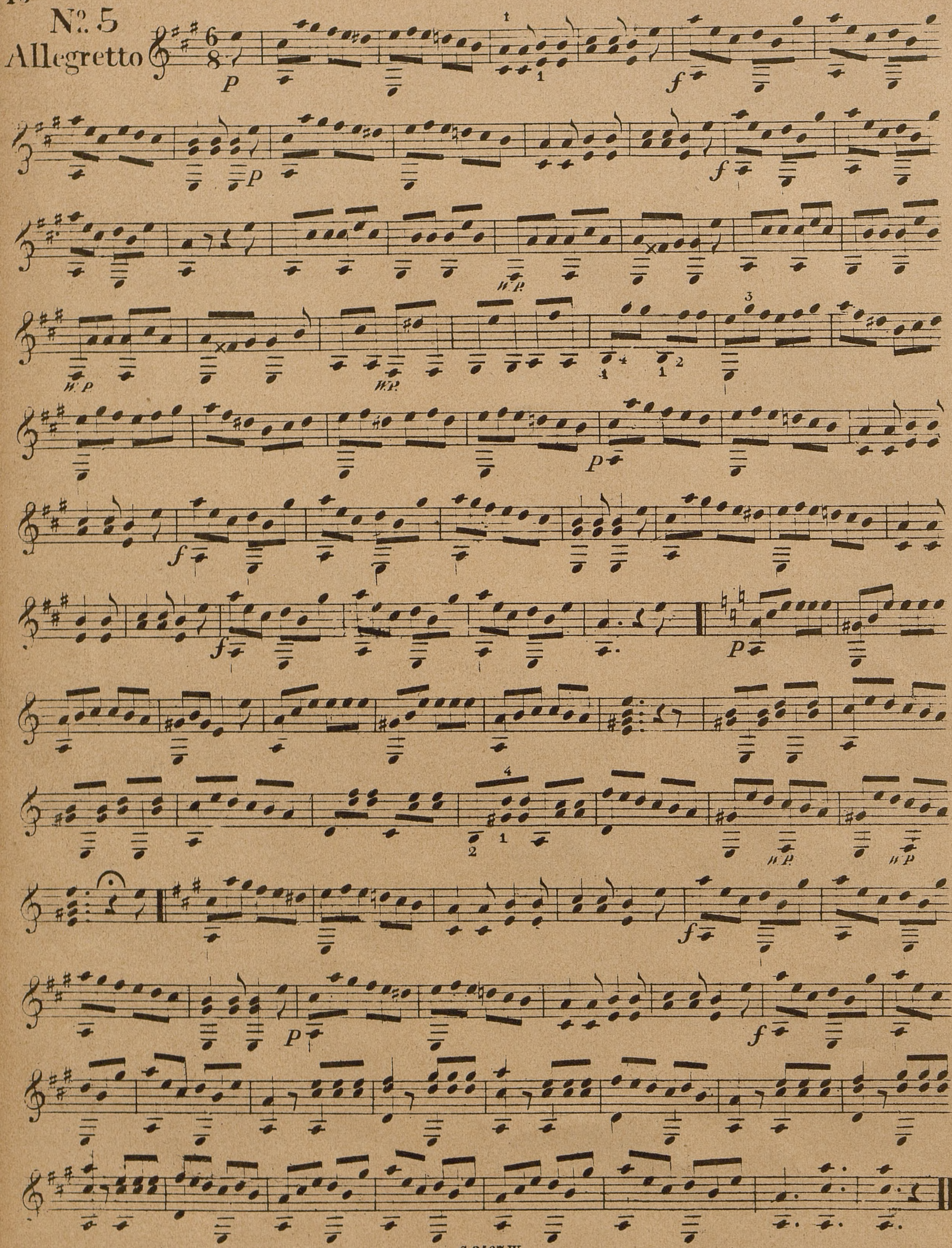

Nº 2.
Andantino

No. 5

Sa passaże na Gitarę, ktore odrywanym sposobem grane bydz muszą, z przyczyny, że albo tei rodzaj gry jest wyrażony, albo że grając Duetta lub Tria z jnnemi instrumentami w passażu forte granym wiązanych nut nie byłoby słychac! Chcąc wedle reguł w pierwszej części zawartych postępować i jednego palca do uderzania jednej struny używać, nie wydążyłby tenże gdyby w prędkiem tempie czyli poruszeniu jakiem jest Allegro, Presto itp: dużo dwarazy wiązanych w oznaczonym czasie uderzać mu wypadało. Wyuczywszy się więc dobrze pierwszych ćwiczeń w tem dziele zawartych starać się trzeba o wprawienie się w odrywane uderzanie które niżej wyjaśnione będzie.

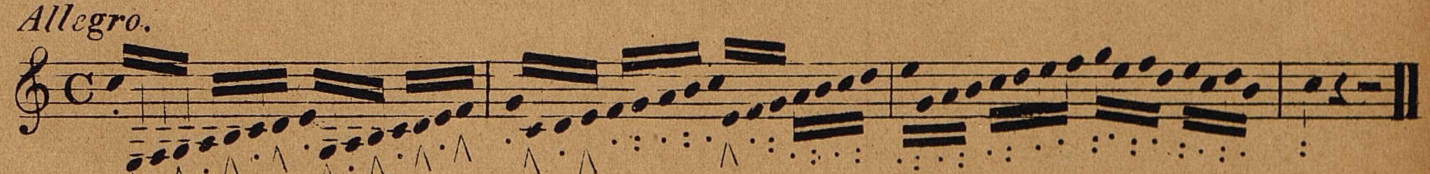
I. O szybkiem graniu odrywanych tonów.

Jeżeli w prędkiem poruszeniu tony odrywane bydź mają wtenczas używany do uderzania tych ze dwóch palców nawzajem się zmieniających. Nic dziwnego że grając w górę i uderzywszy środkowym palcem drugą strunę, skaziciel na uderzenie kwinty przypadnie; albo wracając na dół, i uderzywszy kwintę skazicielem przymuszeni jesteśmy następującą strunę środkowym palcem uderzyć.

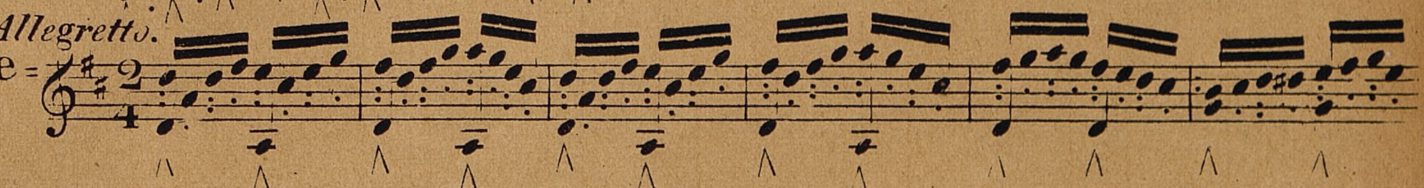
Przykład.

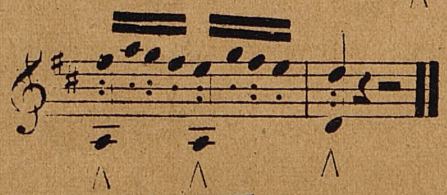
Uwaga. Jak wyżej tak i tu wyraża znak (Λ) wielki palec prawej ręki; jeden punkt (.) skaziciela, dwa punkta (..) środkowy palec.

a.

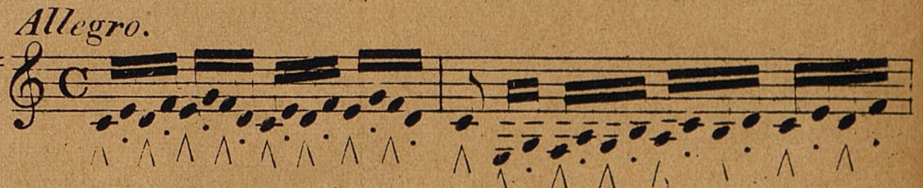

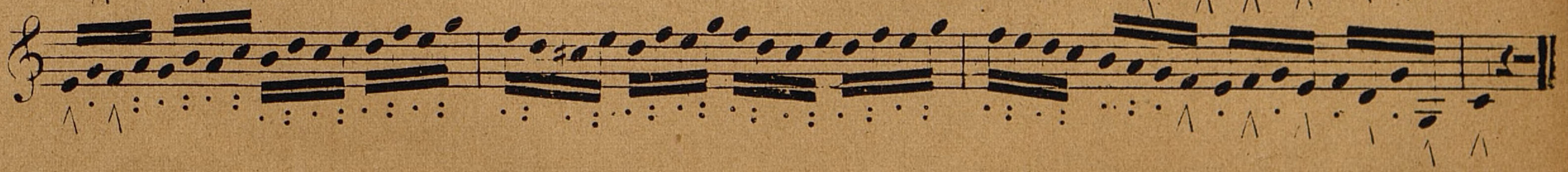
Ćwiczenie.

Ćwiczenie.

Przyzwyczaiwszy się do tego sposobu grania nut odrywanych, trzeba go zawsze używać tak w wolnych jakoteż i w prędkich poruszeniach.

II. O wiązanych czyli ciągnionych nutach.

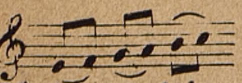
Nie zawsze jednak tony odrywanym sposobem uderzac, czasem trzeba je z sobą wiązać a to .

w celu

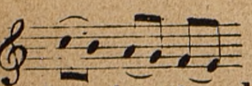
w celu ułagodzenia i uprzyjemnienia jakiegokolwiek passażu. To wiązanie czyli ciągnienie to-
nów wyraża się następującym sposobem kładąc łuk nadnutami, a uskutecznia
zas w ten sposob że prawa ręka tylko pierwszą nutę uderza, resztę nut zas palce lewej ręki wykon-
wają. Przy wiązanych więc nutach kiedy wgorę idą uderzamy pierwszą nutę palcem prawej
ręki stawiamy potem silnie palec lewej ręki na następnej nucie która jako na wibrującej jesz-
strunie przyciśnięta wyda ton bez uderzenia jej prawą ręką.

Przy wiązanych zas nutach kiedy na doł idą, podnosiemy szybko po uderzeniu pierwszej nuty
palec który ją przyciskał; druga nuta zas (jeżeli nią prożną struna nie jest) powinna bydź prz-
podniesieniem palca pierwszej już przyciśniętą: tym sposobem druga nuta będzie brzmiec b-
pomocy prawej ręki.

Przykład do góry wiązanych.

 Uderza się E. i stawia palec na F. uderza się dalej G. i przyciska A. uderza si-
H. i przyciska potem C.

Przykład na dół wiązanych.

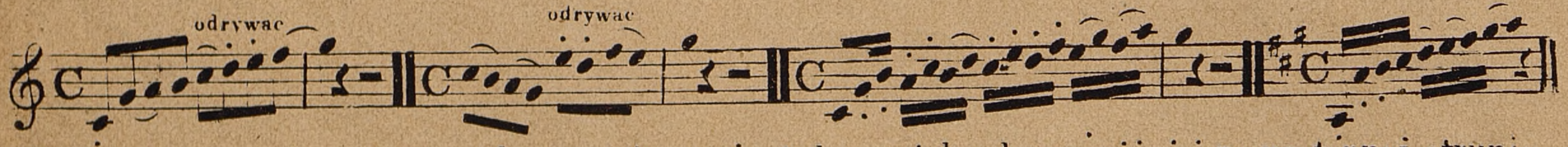
 Uderzywszy C. podnosi się palec aby następujące H. brzmiało potem uderza si-
A. i podnosi palec dla usłyszenia G. nakoniec uderzamy F. a przycisnąwszy wprzod E. podno-
my dopiero palec z tonu F.

Tym tutaj wyłuszczonym sposobem można aż do czterech nut na jednej strunie łączyc czyli
wiązać.

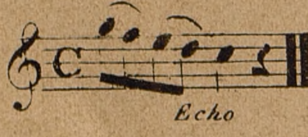
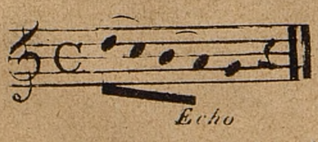
Przykład

Zwykle wiąże się dwie po dwie nuty; jeżeli zaś znajdujemy pomiędzy takiemi nuty, które pun-
ktami są oznaczone, te trzeba odrywanym sposobem grać, to jest każdą z osobna uderzyć.

To trafia się zwykle przy przejściu tonów z jednej struny na drugą.

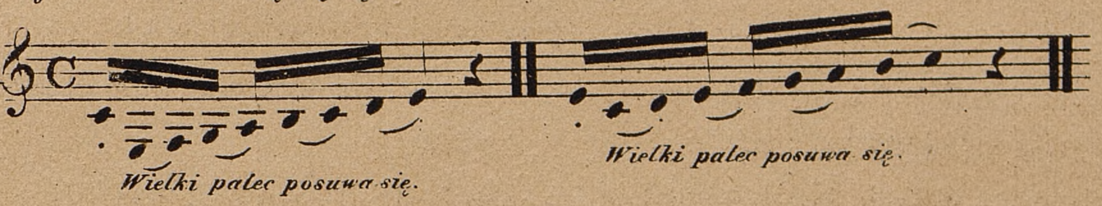

Jeżeli się przy wiązaniu dwoch nut zdarzy, że jedna z nich z drugą niżej i na następnej strunie
leżącą złączoną bydź ma, uskutecznia się to przez tak nazwane *Echo*, a to w ten sposob: uderzy-
wszy silnie jedną strunę stawia się mocno palec lewej ręki na następną nutę, która z siebie ton
wyda, niebędąc wcale palcem prawej ręki uderzona.

Uderzyc mocno E. postawic palec na D. nie uderzając prawą ręką.	Uderzyć H. postawic mocno palec na A. bez uderzani palcem ręki prawej.
	

Często się zdarza że przechodząc z 6ej na piątą albo z piątej na czwartą strunę, trzeba n... któr-

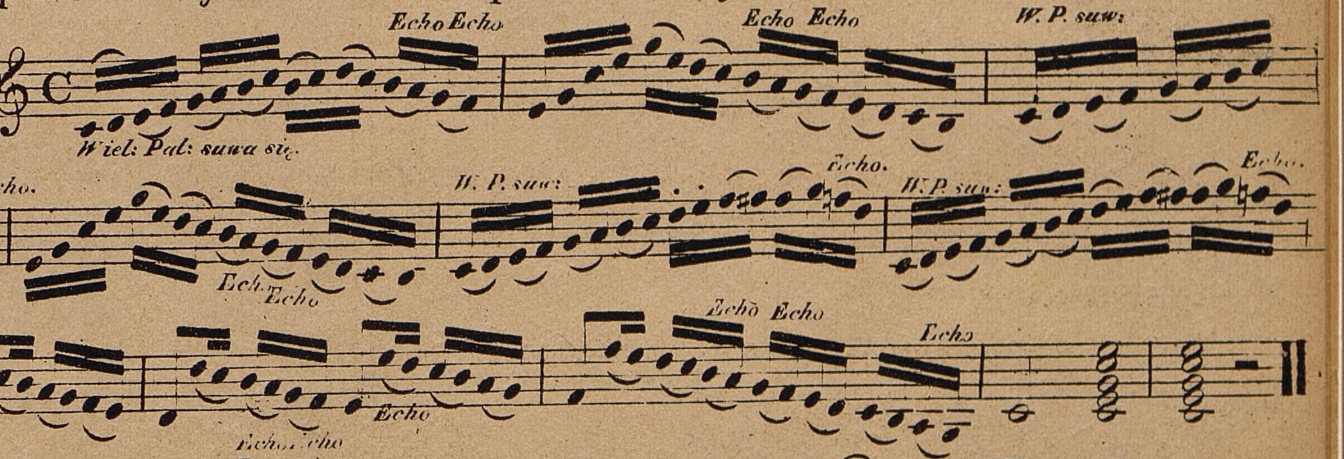
się na jednej z tychże uderzyło z drugą nutą na następnej strunie się znajdująca połączyć. W takim razie posuwa się delikatnie wielki palec z jednej struny na drugą nie podnosząc jego, a obie te nuty związanymi zdawać się będą.

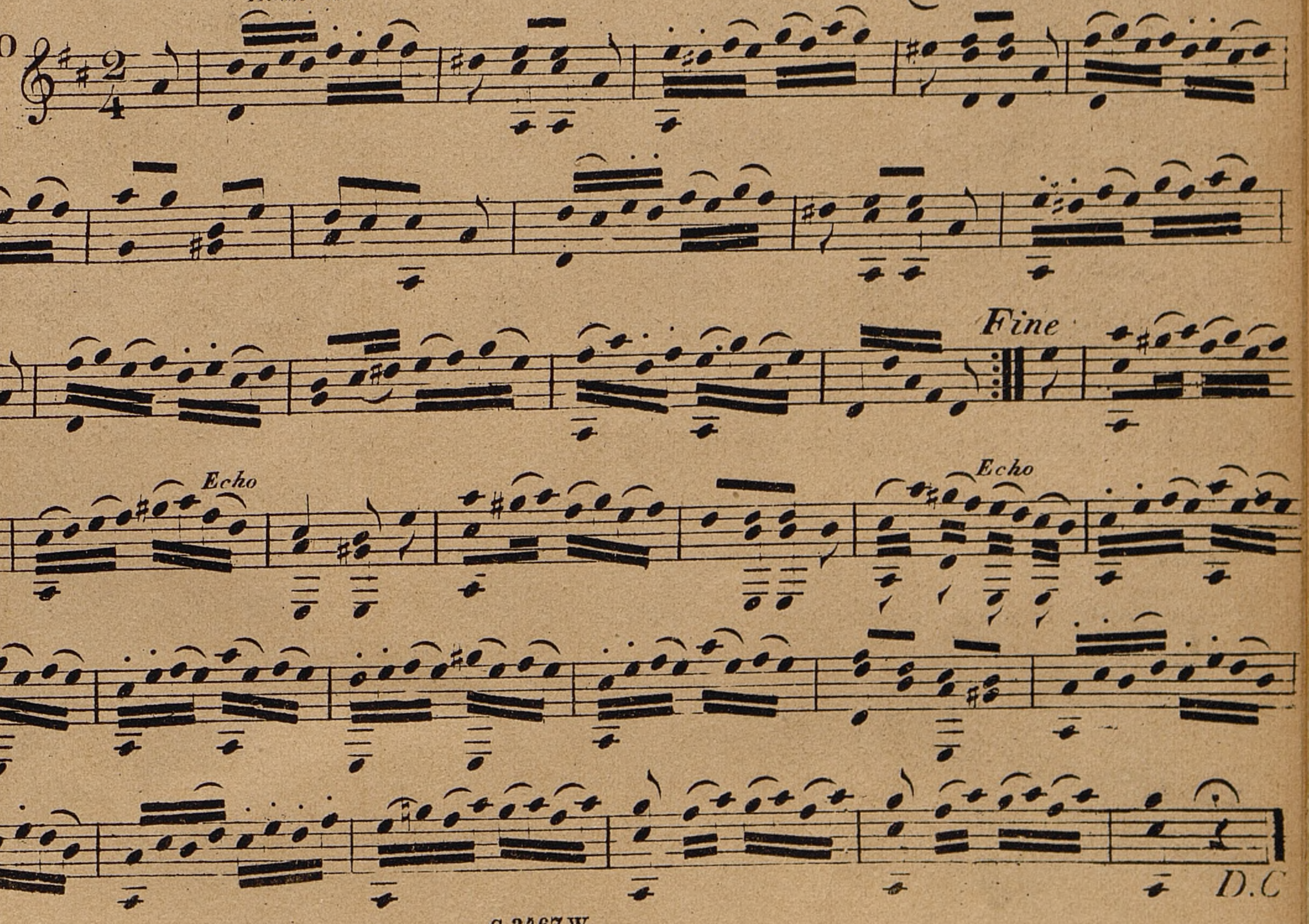
Przykład

Cwiczenia w wiązaniu nut rozmaitego rodzaju.

Uwaga. Te sztuki wtenczas dopiero będzie można z korzyścią grać kiedy już palce mocy i biegłosci jakiejkolwiek nabrały.

Trzy kawałki dla wydoskonalenia się w wiązaniu dwóch nut razem, w graniu *Echa,* w posuwaniu wielkiego palca i w odrywaniu nut które punkcikami są oznaczone.

Przegrywka

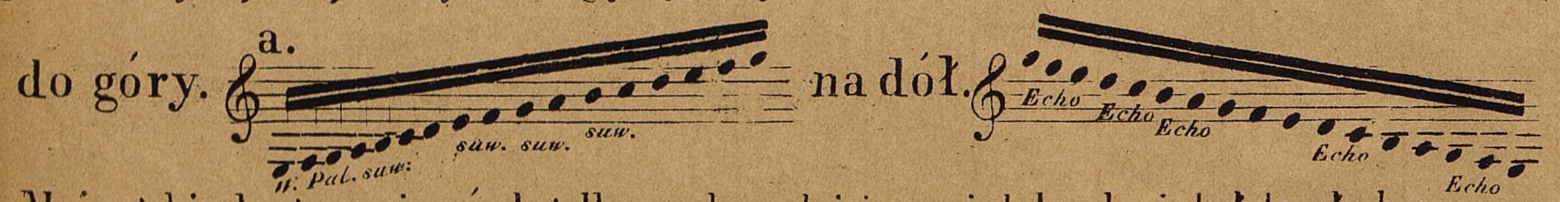
Andantino grazioso.

Cwiczenie, dla wiązania trzech lub czterech nut.

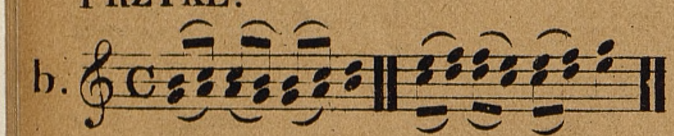

Będąc już wprawnym w wiązanie nut można ich liczbę aż do dwóch oktaw posunąć: a w ten sposób że grając do góry uderzaja się struny wielkim palcem a przy przejściu z jednej na drugą posuwa się wielki palec; zaś idąc na dół uderza się pierwsza nuta do której się drugie wiążą a przechodząc z jednej struny na drugą używamy Echa.

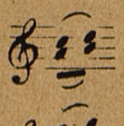

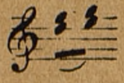
Można także dwutony wiazać ale tylko po dwa gdyż inaczej dolnych nie byłoby słychac.

PRZYKŁ:

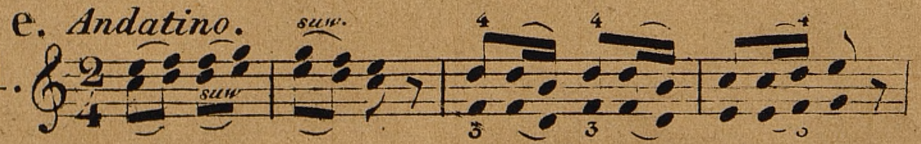
Uwaga. Jeżeli te palce lewej ręki które dwa pierwsze tony przycisnęły mogą i do dwóch drugich służyć, wtedy należy je tylko posunąć bez podniesienia onych.

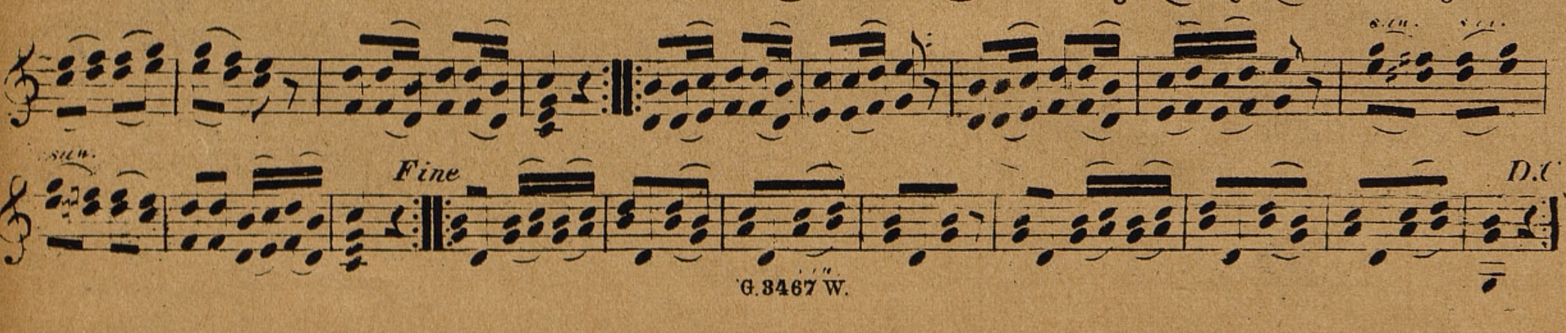
c. PRZYK: Tu trzeba pierwszy i drugi palec ktore C. i A. przycisnęły na następujące miejsce posunąć; to samo i na dół.

d. Tu posuwamy pierwszy i trzeci palec które F. i D. przyciskały w miejsce gdzie G. i E. się znajdują; i w ten sam sposób i na dół sie wiąże.

Cwiczenie w dwutonach wiązanych i suwanych.

Przykład.

III. O Forszlagach i upiększeniach.

Forszlag jest to upiększenie które pewnej wartości w takcie nie mając, odbiera połowę tejże nucie przy której jest umieszczone.

Przykł:

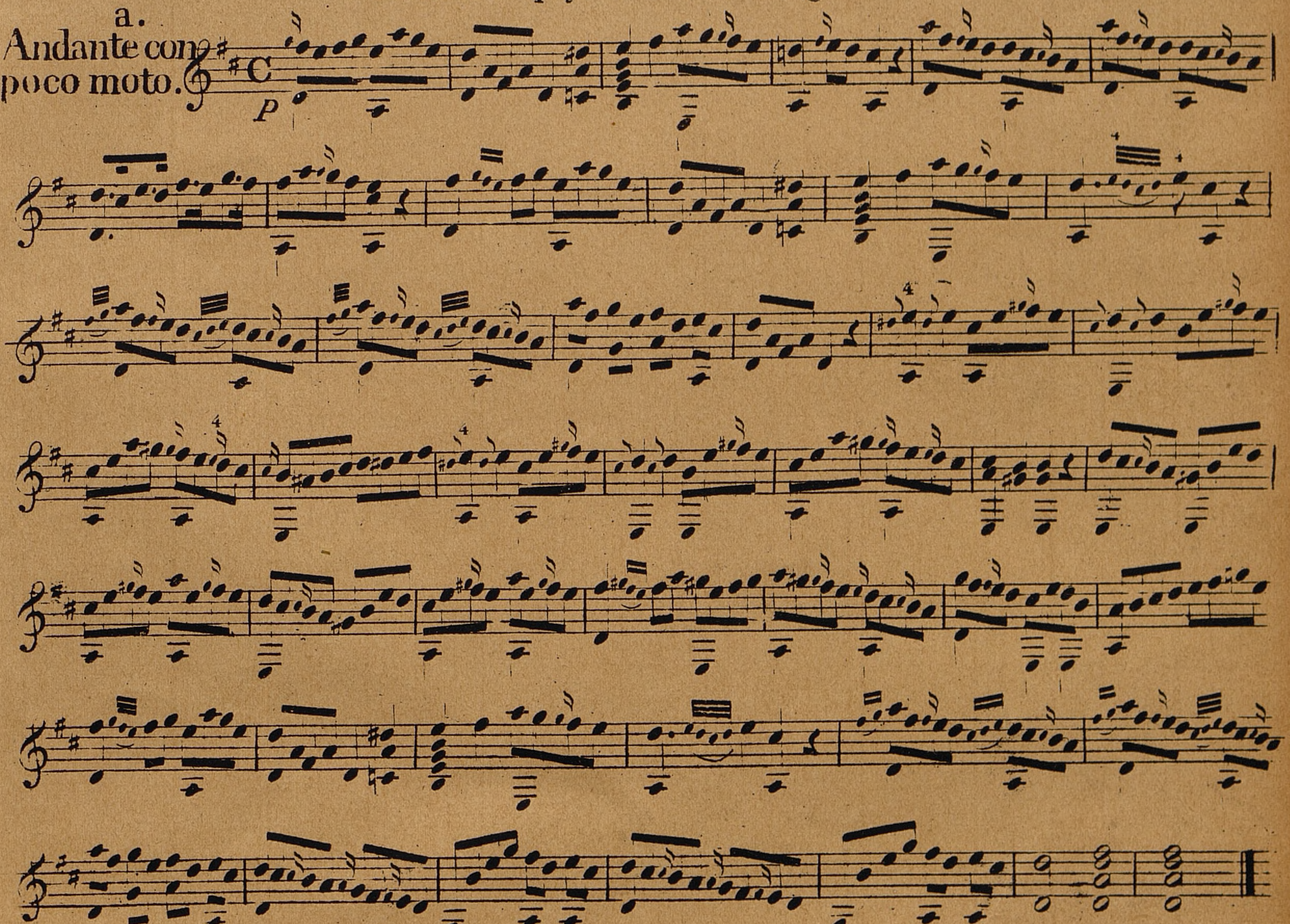
Dwie trzy lub cztery małe nuty przed wielką umieszczone nazywamy upiększeniem; wszystkie te małe nutki łączą się z nutą przed którą się znajdują.

Przykł:

Cwiczenie w upiększeniach i forszlagach.

a. Andante con poco moto.

IV. O krótkim i długim trillu.

Krotki triller jest to upiększenie które się uskutecznia palcami lewej ręki, uderzając naprzemian nutę na której umieszczony znak trilleru i następną o pół lub cały ton wyższą, przez czas jaki nuta ma sama przez się oznaczony; przy tem zawsze się od wyższej nuty zaczyna.

a.

Przykład

Korzystne cwiczenie

W wykonywaniu trilleru wszystkiemi palcami lewej ręki. Trzeba co dzień te ćwiczenie przegrywać.

b.

Długi czyli główny triller znajduje się czasem przy końcu trudnego jakiego passażu. Uskutecznia się w ten sam sposób co i krótki triller, z tą różnicą że się od tej nuty zaczyna na której triller jest oznaczony. Na Gitarze są trzy sposoby wykonywania trillów, każden z nich ma swoje trudności, z tego powodu trzeba się w nich ćwiczyć.

1. Uderzywszy raz głowną nutę, a potem palcem lewej ręki uderzając następną tak często jak można.
2. Uderzając głowną nutę za każdą razą kiedy się z drugą zmienia.
3. Dwa tony do trillu potrzebne, przyciskają się na dwóch różnych strunach i uderzają się dwoma albo lepiej trzema palcami prawej ręki: a to w ten sposób, że uderzając dwoma bierze się wielki palec i skaziciel albo skaziciel środkowy palec, a grając trzema palcami uderza się głowną nutę wielkim palcem drugą środkowym, główną skazicielem, drugą środkowym i t.d.

Długi i równy triller jest najtrudniejszy do wykonania na Gitarze.

Przykład

V. O Pozycyach.

Pod nazwiskiem pozycyi rozumie się położenie lewej ręki jakie taż w rozmaitych przykładach na gryfbrecie przyjmować musi. Pozycye oznaczone bywają, numerem tego buntu który pierwszy

wszym palcem zajęty iest; i tak pierwsza pozycya ta jest w ktorej pierwszy palec na pierwszym buncie się znajduje; ta gdzie pierwszy palec w drugim buncie, nazywa się drugą itd.

A zatem pozycya zależy od położenia skaziciela lewej ręki, chociażby tenże żadnego tonu nie przyciskał. Chcąc się zaś dowiedzieć w jakiej pozycyi ręka się znajduje kiedy inny np. trzeci palec na szostym buncie jest położony, trzeba położyć skaziciela na przypadające mu miejsce; ponieważ w przytoczonym tu razie skaziciel na czwarty bunt przypada a zatem i ręka w czwartej się znajduje pozycyi. Pozycyje oznaczone bywają rzymskiemi liczbami *I. II. III. IV. V. VI. VII.* i t.d. Kiedy pozycya wcale nie jest oznaczona, to się przez to pierwsza pozycya rozumie, inaczej dopoty trzeba w oznaczonej pozycyi przetrwać aż inna liczba rzymska odmiennego położenia ręki nie nakaże.

Przykład.

Z tego przykładu okazuje się iż zawsze w oznaczonej pozycyi kłaść trzeba pierwszy palec.

VI. Gammy w niektórych pozycyach.

W tem dziele wybrałem cztery gammy z C. dur ażeby o tych czterech pozycyach traktować; jednak że grając z tego tonu, używamy zwykle piątej a czasem ósmej pozycyi.

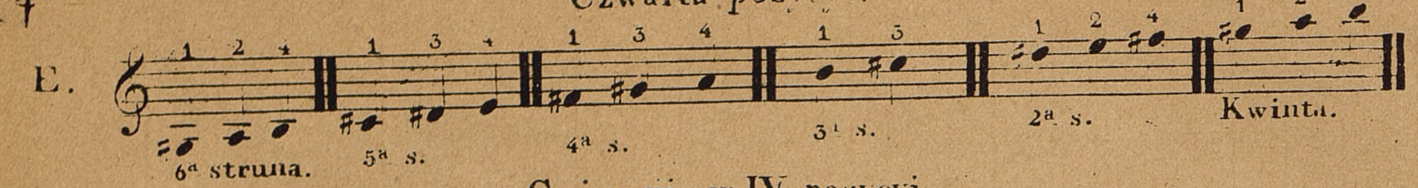
Gdybym chciał gammy ze wszystkich tonów we wszystkich pozycyach tu przytoczyć, pomnożyłbym niepotrzebnie to dzieło o dziesięć do dwunastu stronnic. Kto w każdej pozycyi gammę z C. dur dobrze zagrać potrafi, łatwo może sobie, za dodaniem krzyżyków lub bemolów, gammy z innych tonów utworzyć i wygrać.

Gitara, jak w pierwszej już części wspomniono, ma swoje ulubione tony, a te mają znowu w passażach, odmienną aplikaturę wymagających, swoje ulubione aplikatury. Przy C. i F. używamy piątej i ósmej w G. i D. siódmej; grając z A. dziewiątej i czasem siodmej, a z E. czwartej i czasem dziewiątej pozycyi.

Z tego powodu wymieniam tutaj na każdą pozycyą jedną gammę w ulubionym iej tonie, to jest w tym który w tej pozycyi jest najbardziej używany i najwygodniejszy.

Przykład.

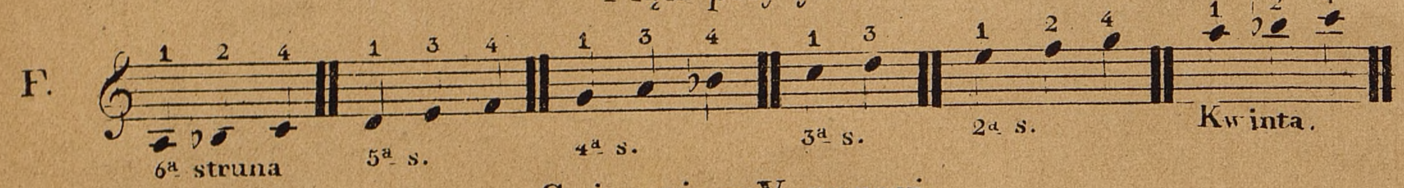
Czwarta pozycya.

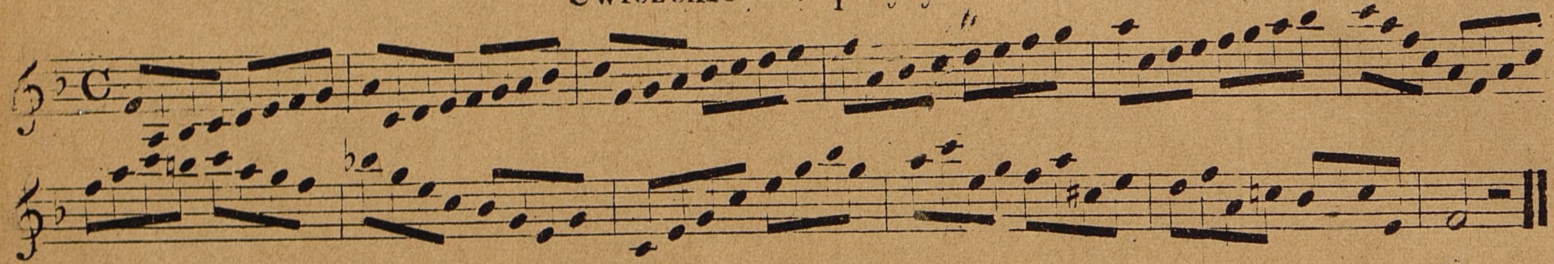
Cwiczenie w IV. pozycyi.

Piąta pozycya.

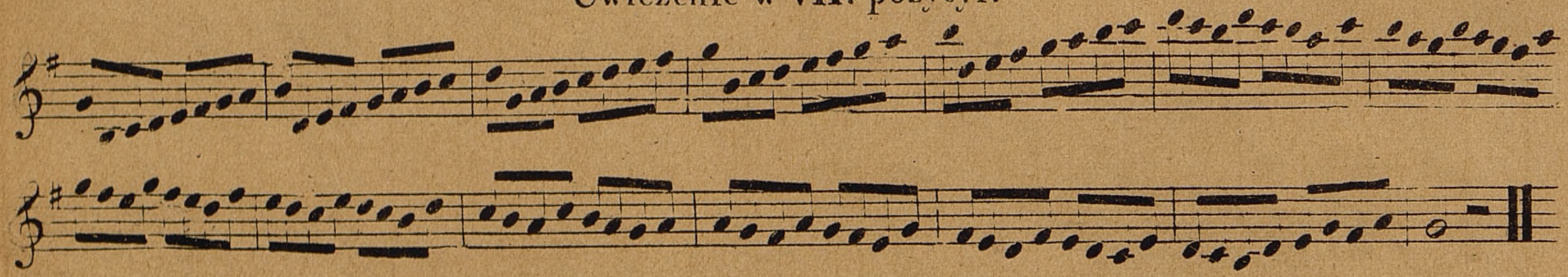
Cwiczenie w V. pozycyi.

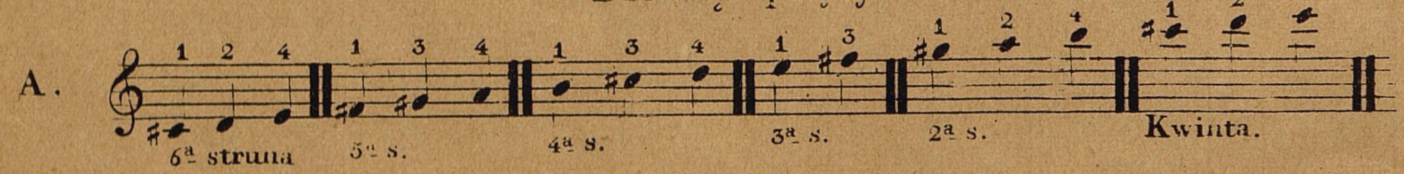
Siódma pozycya.

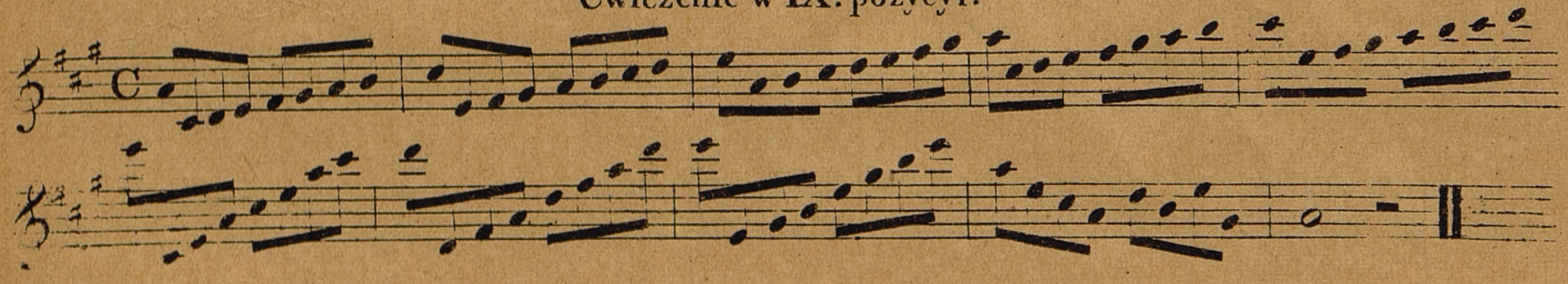
Cwiczenie w VII. pozycyi.

Dziewiąta pozycya.

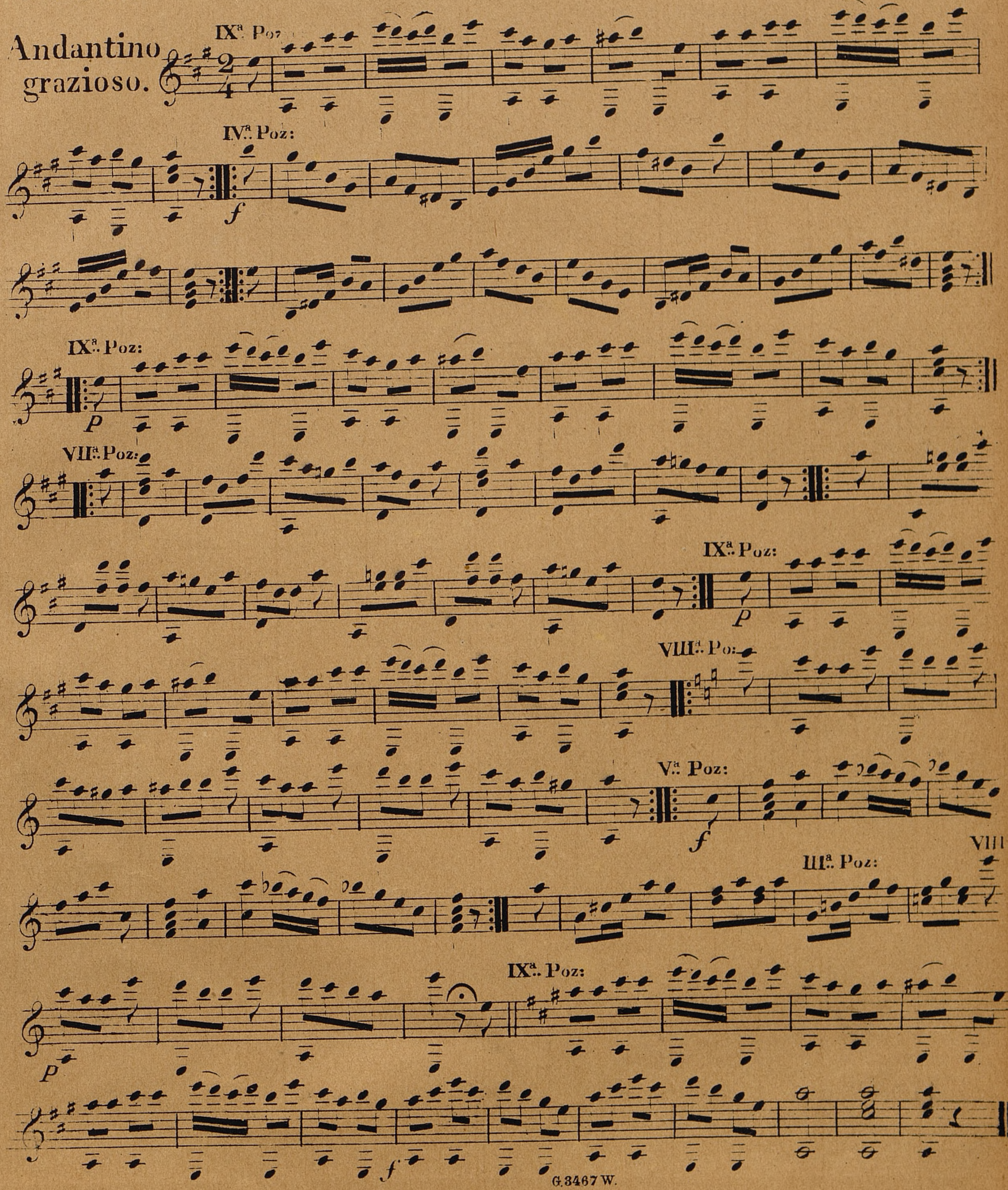
Cwiczenie w IX. pozycyi.

RONDO

dla wprawy we wszystkich pozycyach.

Uwaga. Tony bassowe d.a.e. na prożnych strunach się biorą, zostając zawsze do poty w tej samej pozycyi aż inna oznaczona nie będzie.

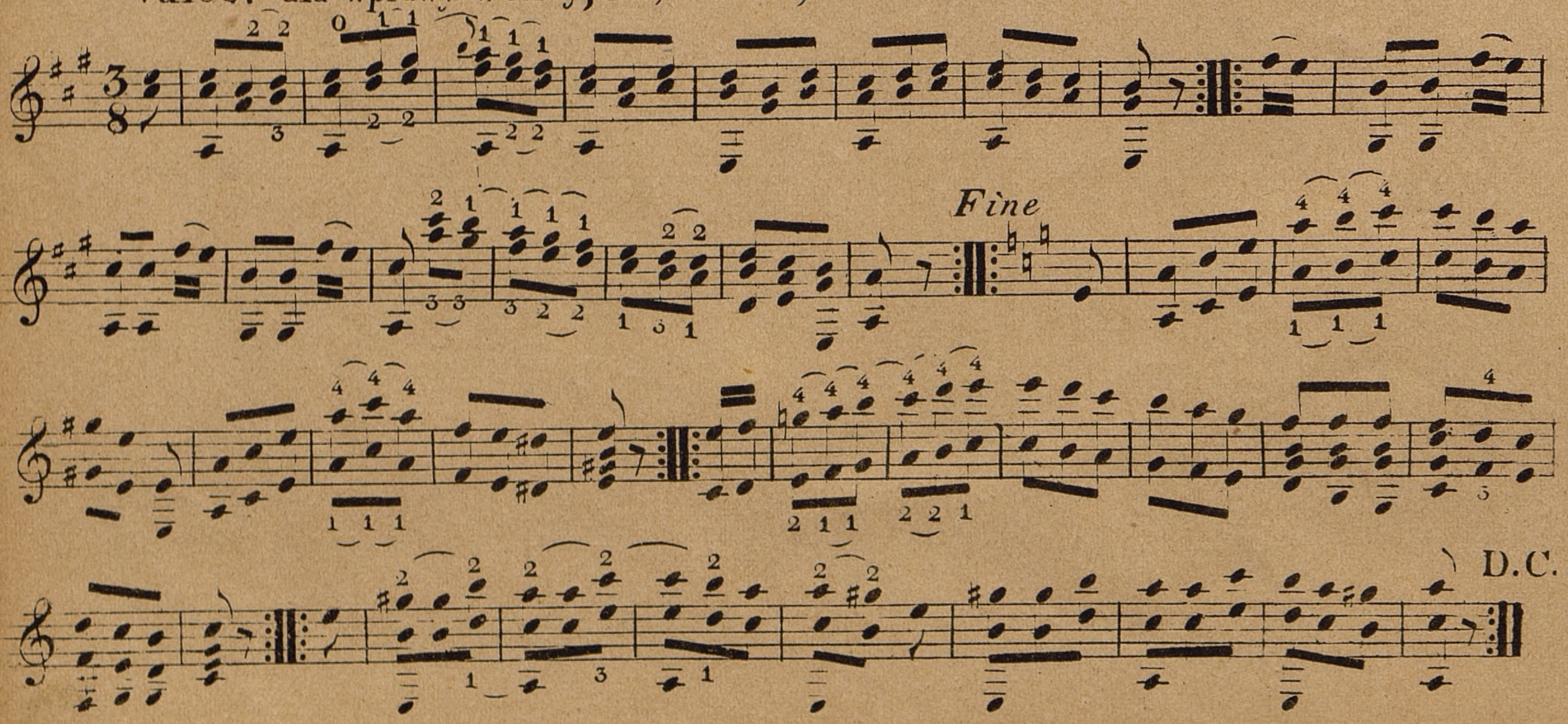
Przy graniu na Gitarze natrafiamy dużo dwutonow to jest, terciow, sext, oktaw, decim, it. d.
Azeby podobne passaże dobrze wykonywać trzeba koniecznie aby jeden przynajmniej z dwoch palcy przeciskających posunąć do następnego tonu nie podnosząc go, a to w celu służenia drugiemu palcowi za podstawę; nie grając dwutonow tym sposobem passaże się stają przezto trudniemi i te dwutony brzmią jakby odrąbywane. Tu następują stosowne gammy.

Uwaga. Liczby z łukami u góry lub u dołu umieszczone oznaczają palce które bez podniesienia posuwać trzeba.

VII. Gamma tercjami.

Valse. dla wprawy w tercyjach, sextach, oktawach i decimach.

VIII. O aplikaturze w akordach róznych pozycyi.

W kompozycyach na Gitarę znajdujemy dużo rozmaitych akordów w rozmaitych pozycyach. Nie podobna byłoby je wszystkie tu wymienić; ażeby jednak w każdym przypadku aplikaturę wskazać, umieszczam tutaj ułożenie palców wszystkich akordów jednej pozycyi na griffbrecie się znajdujących.

Uwaga. Ażeby akorda za obręb pierwszej pozycyi wychodzące akuratnie przyciskać, trzeba dać baczność na najwyższe tony w akordzie i od tych najsamprzód zacząć.

PRZYKŁAD. Który obejmuje wszystkie akordy w trzeciej pozycyi się znajdujące.

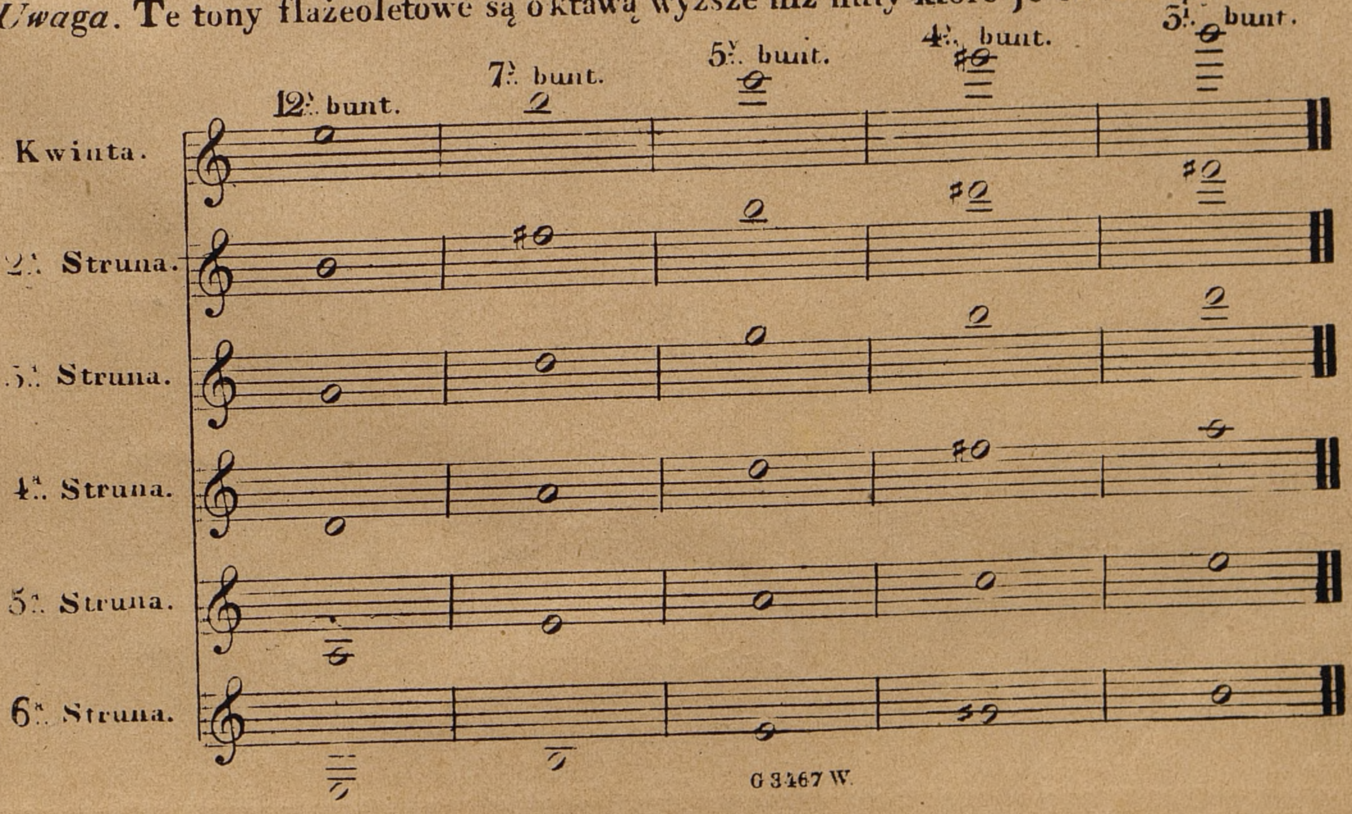

IX. O Flażeoletach.

Używamy także harmonijnych czyli flażeoletowych tonów na Gitarze, ale niepodobna jest ażeby wszystkie jednakowo brzmiały. Niektóre z nich dobrze odpowiadają, drugie są przytłumione. Dobrze brzmiace flażeoletowe tony znajdują się na piątej, siódmej, i 12, pozycyi griffbretu, reszta są stłumione. Uskuteczniają się zaś, przytykając brzuszek palca lewej ręki prostopadle do struny nie przyciskając onej; przytem uderzając mocno i blisko podstawka palcem prawej ręki.

Tu są flażeoletowe tony które te sześć strun wydają.

Uwaga. Te tony flażeoletowe są oktawą wyższe niż nuty które je oznaczają.

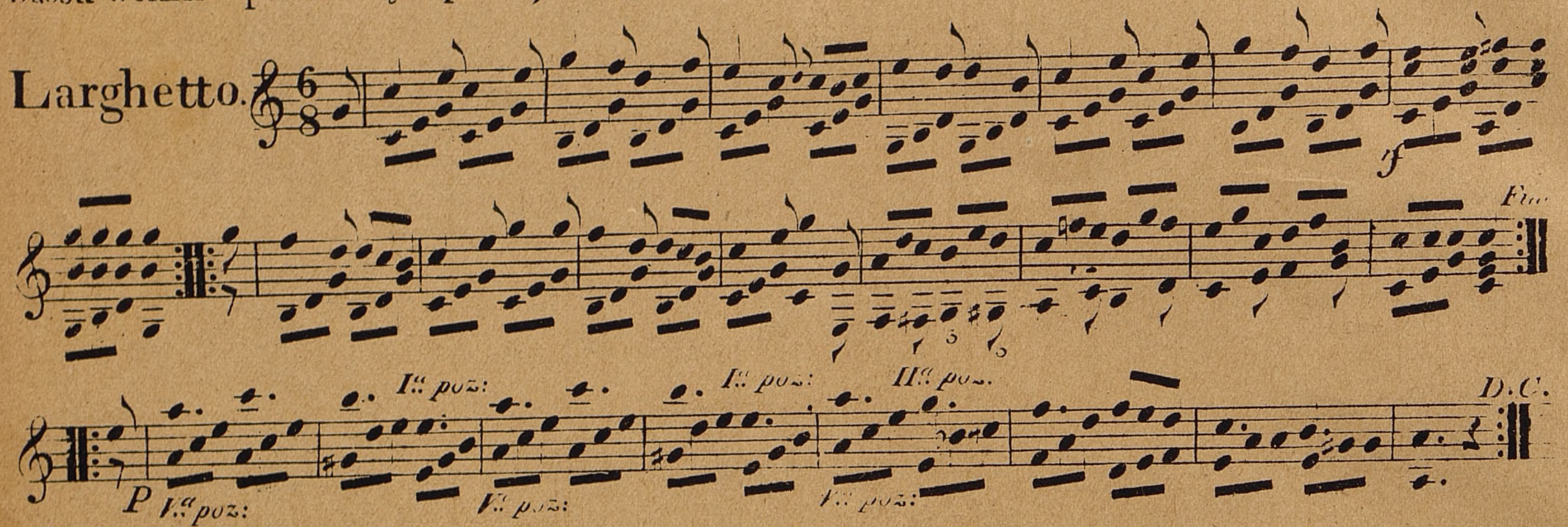

X. O sposobie grania dwoch głosow razem.

Jeżeli w Bassie znajdują się nuty, które nie są próżnemi strunami, trzeba wtedy palec tak długo na tejże nucie zostawić aż inna nuta go podnieść nie zmusi.

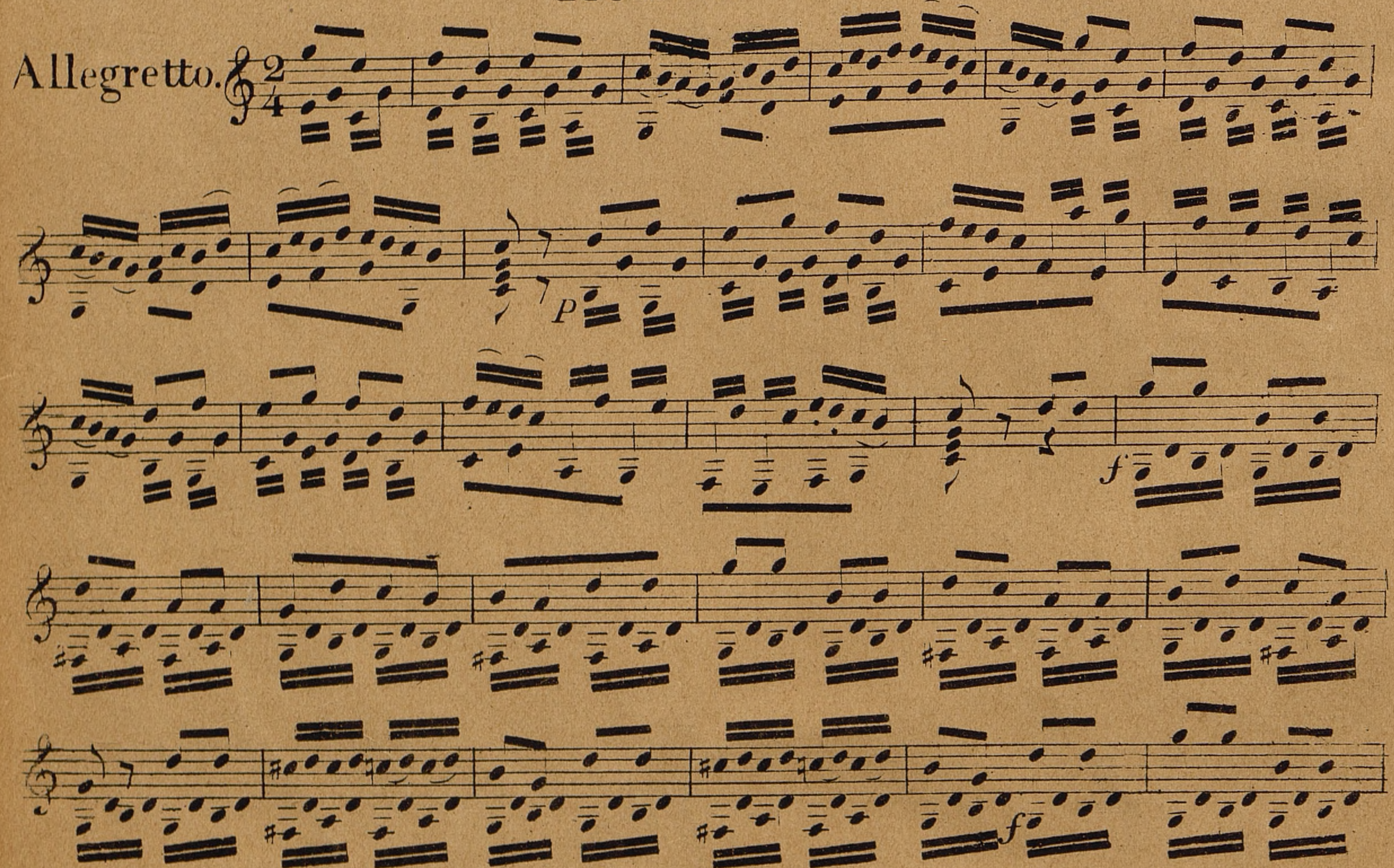
Na Gitarze można dużo Harmonij i tak zwany ciągły bass (*bassocontinuo.*) grać; można nawet dwa głosy które od siebie odłączone, byle tylko najednym systemie były napisane od razu wygrać.

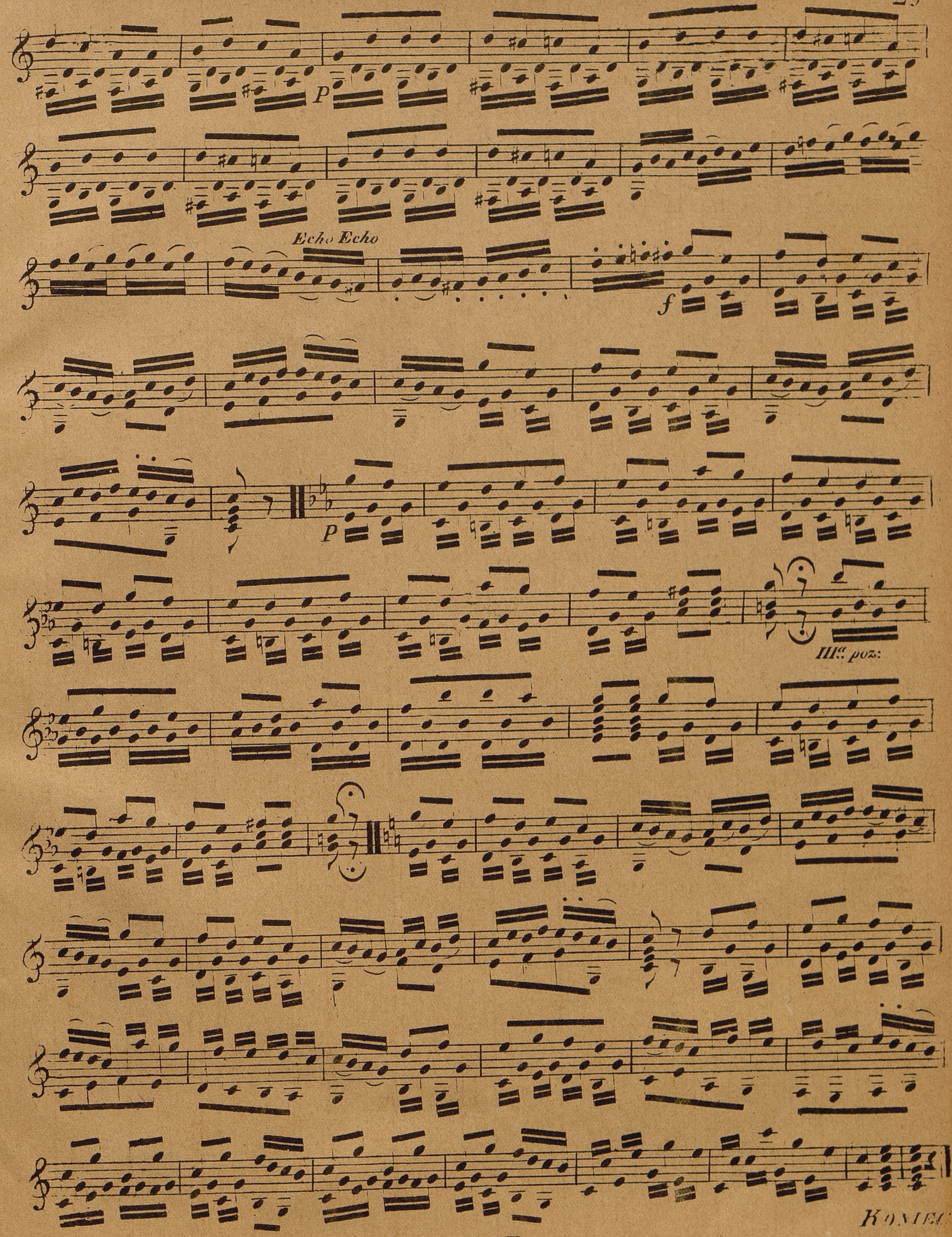
Tu są dwa przykłady. *Uwaga.* W pierwszym z następujących tu przykładów trzeba wszystkie nuty bassu wielkim palcem ręki-prawej uderzać.

W następnym drugim przykładzie szesnastki w bassie uderzają się palcem wielkim i Skazicielem także prawej ręki.

Rondo.

KONIE

G.3467 W.